

Älvsborgarna

Göteborgs garnison

NR 2 • 2022

- **Chefen Göteborgsgarnisons lägesbild**
- **Elfsborgsgruppen i krigets skugga**

- **Första dygnet som soldat**
- **Garnisonens dag**
- **Sjöinformationspluton Göteborg**

ÄLVSBOGARNNA är ett samarbete mellan Göteborgs garnison/Försvarsmakten, Elfsborgsgruppen/ Försvarsmakten (kontaktperson Dan Nilsson, 0709-458956), Kunglig Älvsborgs Regementes Kamratförening (kontaktperson Lars Rehn, 033-41 49 43) och Göteborgs Garnisons kamratförening. Vidare medverkar traditionsföreningarna genom FVMA och Garnisonssällskapet Göteborg. Redaktör är John-Olov Fridh, john-olov.fridh@hotmail.com, Göteborgs Garnison, Box 5155, 426 05, V Frölunda. Ansvarig utgivare är Svante Bergh.

Tidningen Älvsborgarna är politiskt oberoende, och har som syfte att ena och stärka kunskapen och förbandsandan inom Göteborgs garnison, samt i anslutna frivilliga organisationer.

Tidningen ska också öka omgivningens kunskap och förståelse för garnisonen och dess enheter

Den är också ett forum för kamratföreningar med intresse av ett starkt försvar i väster.

Tidningen strävar även efter att belysa viktiga delar inom återuppbyggnaden av ett totalförsvar i balans, och distribueras därför även till beslutsfattare på olika nivåer i västra Sverige.

Ett särtryck kommer att göras av detta nummer och kommer att finnas tillgängligt på gsgbg.se.

Debattartiklar återger skribenternas åsikter och utgör inte ett ställningstagande från tidningen.

Tidningen har ett samarbete med och stöds av Föreningen för Göteborgs Försvar.

Layout: Träd Reklam
Tryckt inom EU av Sandstens Tryckeri AB 2022.

Tidningen stöds av Föreningen för Göteborgs Försvar.

Omslagsbilden: Stor intresse för Hemvärnet och högt deltagande i övningar. Foto: Elfsborgsgruppen

Äldre utgåvor av tidningen är lagrade på gsgbg.se under Media.

Garnisionschefens lägesbild

Garnisonschef överste Fredrik Herlitz.
Foto: Johanna Frejme/Försvarsmakten.

Vi går nu med stormsteg in mot vinter och jul. Året 2022 skall inom kort gå till handlingarna men detta år är inte ett normalår i mängden. Detta år kommer att gå till historien. Sverige har diamentralt ändrat sin säkerhetspolitiska inriktning då vi tillsammans med Finland lämnade in vår ansökan till Nato som följt av Rysslands angrepp i Ukraina.

Detta kommer att få stor påverkan på hela samhället. I skrivande stund är ansökan ratificerad av 28 av 30 länder. Tempot i besluten har varit mycket högt men beslutet har bred parlamentarisk grund och står tydligt kvar trots val och regeringsbyte. I närtid har ÖB lämnat in ett råd till politiken hur vi bör gå vidare in i Nato samt hur vi bäst når militär effekt med en försvarsbudget om 2% av BNP. Anslutningen till Nato kommer att innebära förändringar i vår vardag. Vi kommer att få överse våra planer, sätt att arbeta men även våra personalavtal. Jag ser med tillförsikt mot detta då denna förändring är bra. Vår säkerhet kommer att bli bättre med en anslutning till Nato. Vi kommer också få möjligheter till att öva och tjänstgöra i en större kontext där Göteborg ligger mycket bra till.

På garnisonen har första året gått i den nya organisationen och både Amf 4 och FömedC har hittat sina nya roller. Vi har firat Marinen 500 år i värdiga ceremonier där bland annat Amf 4 erhöll sin regementsfana ur HKH kronprinsessans hand. Den första oktober firade vi ett år men även 80 år sedan KA 4 och Amf 4 bildades och återetablerades.

Vår grundutbildning fortsätter för våra värnpliktiga och de har nu avslutat grundutbildningen och går in mot befattningsutbildning. Våra stående förband har precis avslu-

tat den höstövning som fick ersätta den inställda övning SWENEX. I stället för den maringemensamma övningen, gjorde vi en lokal övning där vi fick öva aktivering av 5.amfbat och 17.bevakningsbåtkompaniet som alla försörjdes av den marina militärbasen i Göteborg, vår garnison. Övningen är ett viktigt steg framåt för hela garnisonen och utgör en försmak till AURORA 23, försvarsmaktsövningen som sker våren 2023 med ca 26 000 deltagare. Detta kommer att bli en fantastisk möjlighet att öva och pröva våra metoder och förband tillsammans med alla delar i garnisonen men även med delar av Totalförsvaret. Direkt efter genomförd höstövning prövades Amf 4 även av chefen Insats, i form av en beredskapskontroll. Chefen 5.amfbat fick i uppgift att omedelbart minera leden in till Ystad. Uppgiften innebar att militärbasen i Göteborg samt Marinbasen i Karlskrona aktiverade förband och logistikresurser. Minluton lastade första minlasten och kunde utgå omedelbart. Därefter erhöll förbandet ytterligare minor från Marinbasens resurser. Denna form av oförberedda kontroller ger en bra kvittens på hur väl förberedda vi är. Jag är mycket nöjd över att vi håller en hög beredskap med god förmåga.

I höstas drabbades vi också av det som inte fick hända. En av våra soldater förolyckades under en insats vid Livgardet i Stockholm. Emil Sand tillhör 132.säkerhetskompani sjö. Vid olyckan agerade hans kamrater och befäl klanderfritt och med stor beslutsamhet startade livräddning och larmning men hans liv gick inte att rädda. Därefter gick krisstöden på Livgardet och Göteborgs garnison upp för att omhänderta vår personal och Emils anhöriga. Jag är oerhört stolt och tacksam för den insats som gjordes efter denna tragiska olycka. Emil begravdes i Karlskoga i en fin ceremoni där han omgavs av sin familj, många vänner och kollegor från Amf 4, LG och P18. Våra tankar går till familjen i denna svåra stund.

Vår organisation prövas nu och vi inom garnisonen svarar upp mot detta tryck på ett fantastiskt sätt. Trots högt tempo, svår olycka och krig i Europa så känner jag att vi är på väg åt rätt håll. Vår leverans är god och står sig mycket väl i jämförelse. Nu kommer vi gå mot en jul och ett nytt år. Det vi vet är att det kommer vara fyllt med överraskningar det också.

Jag är oerhört tacksam för allt arbete som läggs ned på alla delar inom garnisonen och tycker att ni alla ska känna att ni har bidragit till något stort och viktigt. Vi gör detta tillsammans och resultaten är mycket goda!

**ÖVERSTE FREDRIK HERLITZ
GARNISIONSCHEF GÖTEBORGS GARNISON**

Första dygnet innanför grindarna

– inryck på Älvsborgs amfibieregemente 2022

Foto: Saga Bynander/Försvarsmakten

11.00 på en spårvagn som rör sig västerut i Göteborg. Resan till västkusten har varit lång och gett rekryten gott om tid att låta tankarna snurra runt frågor som *Är det rätt spårvagn? Vad kommer att hända när jag kommer fram? Kommer jag att trivas?*

Så fort garnisonsområdet tornar upp sig framför honom och han når fram till grinden skingrar sig tankarna och alla frågor klarnar. En handfull befäl är beredda att dela ut tydliga instruktioner och se till att alla rekryter som anländer till grindarna kommer innanför utan problem. När hundratals förväntansfulla rekryter samlas är det inte heller tyst i leden och det är inte svårt att hitta någon att prata med.

12.30 innanför grindarna. Ett befäl tar rekryten i en grupp med andra och leder dem i lätt sommarregn genom garnisonsområdet. Rekryten möts för första gången av utsikten från Käringberget och ögonen vandrar över hamninlopp, grönområden och byggnader medan han tar in att det här ska vara hans hem det kommande året. Promenaden slutar i idrottshallen där den första övningen i att vänta tar vid då hundratals övriga personer ska skrivas in som amfibierekryter samtidigt. Här börjar kontakter skapas och de första relationerna bildas när förväntansfulla människor som ska genomföra samma utbildning står i kö för att registreras.

14.00 i en idrottshall full av hundratals rekryter, en handfull befäl samt hög organisation.

Rekryten har nått slutet av inskrivningsprocessen och får i handen en röd namnbricka där hans tilldelade soldatnummer och efternamn är graverade i gult. Nu inser han detta händer på riktigt, nu känner han allvaret. Tillsammans med en handfull andra nyinskrivna får han följa en snitslad väg till kasern. Trots att det är sommar har regnet tilltagit och dränker de ännu civilklädda rekryterna som var beredda på betydligt varmare och torrare väder. Väl framme i korridoren får rekryten leta efter sitt namn på tavlorna som är pryddligt uppsatta utanför varje tung dörr som leder in till ett logement. Där sker första mötet med vad som ska bli hans grupp och de personer han ska spendera största delen av sina tre första månader i med. När alla rekryter i den nya plutonen anlant från inskrivningen fylls efterföljande timmar av brandsäkerhetsutbildning i gång, genomgång av förhållningsregler på kasern, utbildning sängbäddning och allt annat som är nödvändigt för att rekryten ska komma tillrätta i sin nya verklighet.

16.15 i en dunge utanför kasern.

Flera av rekrytens nya kamrater har deltagit på informationsdagen föregående vår och berättar om den gemytliga matsalen de då fick utspisa i och att de ser fram emot återbesök under första

måltiden som värnpliktiga. Dock väntar en ”plot twist”. När middag närmar sig får plutonen order om att utspisa själva och hämta ut matlådor från matsalen. När mat är hämtad i flera stora isoleringskärl kommer ytterligare instruktioner om att utse matmor. *Vad är en matmor egentligen?* Matmors uppgift är att introducera maten som konungen bjuder på, utse närmaste toa, utse platsen plutonen kăkar på och vart rester ska slängas. När matmor väl introducerar maten ska samtliga värnpliktiga ”hurra” för varje matprodukt, och rekryten inser att det är viktigt att de hurrar högre än andra plutoner som befinner sig på kasernområdet.

22.00 i en korridor i byggnad 27.

Kvällen har kommit och det är dags för kvällsrutin inför vilken plutonen introduceras för fyra stationer med tillhörande uppgifter. Första stationen innehåller tandborstning, den andra dusch, den tredje toalettbesök och den fjärde skoputs. Tiden för att utföra angiven uppgift vid varje station är tre minuter innan det är dags att rotera till nästa. Det blir det svåraste de gjort hittills, grupperna består av tio personer, utrymmena är begränsade och alla ska hinna utföra uppgifterna inom tilldelad tid. När rekryten befinner sig på duschstationen råder kaos, tio personer delar på fyra duschar och samtliga ska duscha på de tre minuterna. Han

Forts nästa sida

känner sig inte fräsch efter att alla stationer är avklarade den här kvällen, men efter ett antal kvällar med samma rutin kommer han att lyckas med det då hela plutonen lär sig hur de använder tiden så effektivt som möjligt. Däremot finner rekryten redan den här första kvällen att både skoputs och tandborstning går att göra på under tre minuter, medan att uträtta tyngre behov vid toalettbesök är omöjligt på samma tid.

05.30 – Revelj. Endast iförda kal-songer står plutonen uppställd i korridorerna redo att påbörja den första dagen. Brak. Olika fysiska övningar för att få i gång kroppen. Rekryten tycker det är otroligt jobbigt att anstränga sig så här tidigt på morgonen men han kommer snart lära sig att det behövs för att göra kroppen redo att lösa nya uppgifter. 30 böjsträck, 30 situps, 30 jorden runt och lite stretch. Efter brak påbörjas morgonrutin som likt kvällsrutinen består av fyra stationer med olika uppgifter. Kängputs, rakning, toalettbesök, tandborstning. Plutonen delas återigen in i fyra grupper där varje grupp får tre minuter att lösa uppgifterna för att sedan rotera. Denna första morgonrutin är totalt oorganiserad, många är stres-

sade och springer runt som yra höns. Rekryten är ovan att trycka in sig i ett rum med flera människor samtidigt och tycker att det känns jobbigt, men inser att det bara är att göra. Det svåraste är kängputsen. *Vad är en bra putsad känga?* 12 minuter går, tre minuter gånger fyra stationer, och det är visitation av både kängputs och rakning. Många har svårigheter. Visitationen tycks hålla på i flera timmar. Det tar hårt på nerverna och rekryten känner sig smått irriterad på sig själv för att han inte visste hur man rakar sig ordentligt. Trots tiden det tar är denna uppgift efter några timmar löst och plutonen står med godtagbar puts och studs uppställd igen, redo att fortsätta dagen.

10.00 – Två marschkolonner framrycker till förrådet. Solen har återvänt till garnisonen och följer plutonen som ska hämta ut den första materielen. Om det ännu inte börjat på riktigt gör det nu. Förrådet står redo att förse ett helt kompani med den utrustning de behöver för att klara kommande utbildning. Fältmössa, jägarstövlar, regnställ, värmebyxor och knästrumpa stålgrå räcks på löpande band över

diskarna. Mycket av utrustningen är saker som rekryten aldrig sett tidigare och i nuläget vet han inte exakt i vilka situationer det kommer hjälpa honom i framtiden. Inte ens hur alltihop ska packas och bäras med sig är självklart. Rekryten tar emot ett liggunderlag och rullar ihop det innan han går vidare genom förrådslokalen. Det är sista gången han rullar ett liggunderlag. Ryggsäck 12 räcks ut. Nu börjar han få en liten aning om hur mycket han kommer att bära under kommande 10 månader.

MATILDE EMANUELSSON

Faktaruta

Sensommaren 2022 ryckte 275 rekryter in till Älvsborgs amfibieregemente fördelat på två inryck. Under tio respektive elva månader kommer dessa att utbildas till bl.a. amfibieskyttesoldater, grk-soldater, gruppchefer, stridsbåtsförare och bevakningsbåtsoperatörer för att slutligen krigsplaceras vid något av Amf 4 krigsförband.

Sjöinformationspluton Göteborg – Numquam non paratus!

Vilka är de blåa som rör sig på området, med oregelbundenhet över dygnets alla timmar

Jo, i Sjöinformationskompaniet ansvarar till stor del för att detta efterlevs, och inom Göteborgs garnison återfinns Sjöinformationspluton Göteborg. Övriga delar som tillhör Sjöinfokomp är Sjöinfoplut Muskö, Sjöcentralen Visby, MARA (Marinens Radio), UVSC (Undervattensspaningscentralen) och självfallet finns det även en kompaniledning (som till vardags huserar i Musköberget). Sjöinfokomp håller ständigt uppsikt över rikets gränser till sjöss för att upprätthålla svensk territoriell integritet, en uppgift som är alltmer relevant i och med den oroliga utvecklingen i vårt närområde med ett pågående krig i Europa. Sjöinfokomp är en nyckelspelare i att hävda vårt svenska territorium, inget utländskt örlogs- eller statsfartyg får komma in på svenskt vatten utan tillstånd enligt tillträdesförordningen. Utöver den stän-

Bild inifrån det allra heligaste – Sjöcentralen.

digd pågående sjöövervakningsoperationen tillser de även att möjligheten till fungerande samband mellan såväl enheter till sjöss som högre chef på land fungerar enligt rådande behov. Vilka som jobbar i Sjöinfoplut Göteborg? En salig blandning av officerare, GSS-anställda och civila.

Sjöinfoplut Göteborg är samlokaliserad med Kustbevakningen och JRCC (Joint Rescue Coordination Center som ansvarar för sjö- och flygräddning i Sverige) i det som kallas för LCK

= Ledningscentral Karingberget. Samarbeten utöver nyss nämnda är exempelvis flertalet nationer inom ramen för de internationella samarbetena SUCBAS (Surveillance Cooperation Baltic Sea) och MARSUR (Maritime Surveillance, ett EU-projekt). Utöver detta tillkommer samverkan med FFK (Frivilliga Flygkåren), och stöttning sker inte alltför sällan till polis, tull med flera. Det som till vardags kallas för Sjöcentralen Göteborg, eller Sjöövervakningen, har med andra ord fingrarna i syltburken på många sätt – Vilket blir lite paradoxalt då många knappt vet om att de finns. Men bevisligen så finns de, och utför ständigt inte minst för den marina lägesbilden och genom att hävda svensk territoriell integritet en mycket viktig uppgift i nationens intresse.

Vad betyder då ”Numquam non paratus”? Jo, passande nog är det så Sjöinfoplut Gbg betraktar och hanterar sitt arbete – Aldrig oförberedd!

MARTIN SKIMMERHAV

Göteborgs hamn och försvaret

Foto: Göteborgs Hamn AB

När Stora Hamnkanalen i Brunns-parken började grävas ut år 1620 var det nog inte många som trodde att det var början till vad som idag är Nordens största hamn. Men ända sedan dess har Göteborgs hamn spelat en central roll och varit porten till världen och den starka länken i Sveriges kontakter och handel med omvärlden.

Med stora satsningar och kraftig expansion under 1900-talet lades grunden till det som har gjort Göteborgs hamn till dagens internationella storhamn.

Sjöfarten är det mest effektiva och klimatsmarta sättet att transportera stora mängder gods över långa avstånd. Via hamnens välutbyggda linjenät till viktiga marknader sker högeffektiva, hållbara och pålitliga transporter, dygnet runt, året runt. I och kring hamnen engageras 22 000 personer som på något sätt har sin försörjning kopplad till hamnverksamheten i Göteborg.

I Göteborgs hamn hanteras cirka 40 miljoner ton gods varje år, vilket motsvarar cirka 30% av svensk import och export, och drygt hälften av den svenska containertrafiken.

Det är ingen överdrift att påstå att Göteborg hamn är avgörande för svensk industris konkurrenskraft och landets försörjningsförmåga. Hamnens betydelse för Sverige är dessutom växande i och med att godsvolymer ökar successivt. När det gäller exempelvis containervolymer ökade volymerna med sju procent under förra året och ökningen ser ut att bli lika stor eller ännu större i år.

Det går inte att nog understryka att Göteborgs hamns funktion är synnerligen viktig för nationens försörjning gällande exempelvis konsumtionsvaror och insatsvaror till industrin.

Eller som det hetat länge – om Göteborgs hamn stannar, då stannar Sverige.

Göteborgs hamn är också utsedd av EU-kommissionen som Corehamn vilket innebär att vi också i ett europeiskt sammanhang har pekats ut som viktiga utifrån försörjningsperspektiven. Därmed är vi klassade som en av de viktigaste hamnarna i Europa. Dessa hamnar spelar en central roll för utvecklingen av de europeiska transportkorridorerna och nätverken.

Säkerheten viktig

Med det sistnämnda i åtanke har säkerheten och försvaret av Göteborgs hamn, med särskilt fokus på att hålla hamnen öppen i freds- och skymningsläge såväl som i krigstid, varit viktigt.

Göteborgs hamn har ett eget, välutvecklat säkerhetsarbete, framför allt kopplat till terminalerna på landsidan. För att säkra hamnen fr sjösidan behöver vi hjälp av myndigheter som Försvarsmakten, Sjöpolisen och Kustbevakningen.

Göteborgs hamn och dess terminaler är klassade som skyddsobjekt, vilket innebär att hamnen lyder under lagen om skydd för samhällsviktig anläggning (2010:305), skyddslagen (2010:305). Göteborgs Hamn AB är skyddsobjektsägare och terminalerna skyddsobjektsnyttjare.

Göteborgs hamn inklusive samtliga terminaler är även klassade som ISPS-anläggningar (EU 725 International ship and port facility security code) enligt lag om sjöfartsskydd (2004:487). Sjöfartsskydd är ett samlat begrepp för de åtgärder som beslutats för att skydda sjöfarten mot olika former av yttre hot.

Terminalerna ingår i hamnskyddet EU Dir 65/2005 (hamnskyddslagen) som även sträcker sig utanför ISPS-områdena och har tillkommit för att tillse att EU-kritiska hamnar ska kunna hållas öppna även i de högre skyddsnivåerna. Göteborgs hamn omfattas av säkerhetsskyddslagen (2018:585) Sveriges säkerhet och Sveriges funktionalitet.

Port Security som är ett prioriterat

område under ständig utveckling. De stora terminalerna i ytterhamnarna har gemensam Security och i dagsläget ser resurserna ut enligt nedan:

- Head Of Security tillika hamnskyddschef och säkerhetsskyddschef
- Ställföreträdande Head Of Security tillika hamnskyddschef och säkerhetsskyddschef
- Säkerhetsskyddshandläggare
- 12 st Port Facility Security Officers (35 st i hela hamnområdet)
- 2 operativa säkerhetschefer/security Officers
- 70 skyddsvakter snurrar runt i systemen
- Securitycentral 24H
- 3 st utryckningsenheter med 5 minuters insatsberedskap
- Hundekipage 24H K9
- 10 000 m elektrifierade skalskydd i form av skalskyddspaneler mellan 3–5,5 m höga, gjutna sulor 9000v larmade
- Eget PSS system för alla security system (slutna nätverk)
- Ca 130 CCTV/Kameror
- samt en stor mängd annan utrustning och larm

God samverkan med Försvarsmakten

Det är avgörande att hamnen fortsätter den goda samverkan som är etablerad sedan länge med Försvarsmakten. Förutsättningarna har stärkts i och med att AMF-4 återinrättats som amfibieregemente, vilket hamnen ser mycket positivt på.

Det är viktigt att regementets för-mågor fortsätter att byggas upp, inte minst gällande kompetenser och flytande materiel för att kunna hantera yttre hot mot hamnen från sjösidan. Även försvaret av infrastrukturen på land, järnvägar och vägar, behöver förstärkas.

Sveriges kommande medlemskap i NATO kommer också att påverka hamnens arbete. För närvarande pågår arbete för att förbereda vilka åtgärder hamnen behöver vidta inför detta medlemskap.

Göteborgs hamn har varit porten till världen i över 400 år. Idag har vi siktat inställt på att vara världens mest konkurrenskraftiga hamn och fortsätta vara en garant för näringslivet access till hela världen i minst 400 år till. Tillsammans med en utbyggd god samverkan med alla goda krafter förverkligar vi denna vision.

CECILIA MAGNUSSON
STYRELSEORDFÖRANDE GÖTEBORGS
HAMN AB

Några erfarenheter av kriget i Ukraina – i sammanfattning

Archer. Foto: Bezar Mahmod/Försvarsmakten

Taktik

Artilleri har visat sig mycket viktigt och har åstadkommit stora förluster. Det beror i hög grad på att det ukrainska artilleriet har förstärkts med västerländska system. De kan därför slå ut ryska enheter på stort avstånd och med hög precision. Ryssarna torde på sikt lära sig av detta och söka utveckla motsvarande system.

Våra förband måste därför ha förmåga att uppträda rörligt och utspritt för att undvika bekämpning. Våra förband är också få, och man talar i termer av "det glesa" slagfältet". Vi kommer endast i ett fåtal fall vara överlägsna i numerär.

Små enheter med bra vapen kan ge stor försvarseffekt. I Ukraina har man ofta riktat in sig mot underhållsenheter och ammunitions/ bränsleupplag. Man har också medvetet slagit mot chefer och staber. Det är klok taktik.

Våra fältförband bör därför såväl kunna strida samlat, för att uppnå lokal styrkeöverlägsenhet, som utspritt. De kan strida som grupp- eller plutonsenheter. Många sådana eldkraftiga enheter, som dessutom kan leda indirekt eld, kommer att ge stor verkan. Ofta kommer då striden att handla om

att besätta dominerande höjder och byggnader, varifrån man ser sin fiende och kan leda indirekt eld.

Prickskyttar har stor betydelse i Ukraina. Man har där speciellt framtagna vapen och väl utbildade unga soldater (ofta kvinnor) som kan skjuta chefer och nyckelpersonal på långa håll. Detta torde kunna vara ett viktigt komplement även i vårt försvar och hemvärnet.

Stridsvagnar har haft mindre betydelse än väntat. De är fortfarande viktiga vid motanfall, som vi sett tex i striderna runt Cherson. Små mobila enheter med stor eldkraft och helst taksående pansarvärn har i Ukraina ofta slagit ut stridsvagnsförband. Sådana är beroende av många stödfunktioner, som ofta är mjukare mål. Dessa kan då bekämpas med prioritet. Här är det viktigt att vi inom NATO ram finner en bra balans mellan mobila infanterienheter och bepansrade förband. Mobilitet är viktigt.

Luftherravälde

Ryssland har inte lyckats uppnå luftherravälde över Ukraina. Därför har ryskt flyg fått blygsamma framgångar, och man har inte lyckats skära av ukrainskt underhåll eller tillförsel

av vapen mm från väst.

Striderna i Ukraina visar betydelsen av ett effektivt luftvärn mot såväl robotar, flygplan som drönare.

Detta är viktiga lärdomar. I vårt stora land kan vi knappast upprätthålla luftherravälde själva. Men vår motståndare får inte tillåtas uppnå det. Vi måste ha ett starkt luftvärn, och genom utspridning mm bibehålla ett fungerande jaktflyg under lång tid. Lokalt bör vi själva kunna etablera luftherravälde, så att vi kan samla enheter på marken.

Det behövs flera typer av luftvärn, där Patriot systemet är det med längst räckvidd. Detta behöver ammunition som medger bekämpning av avancerade flygplan på stora avstånd, men även ballistiska robotar som Iskander - och dess efterföljare.

Sådana har i Ukraina använts mot städer men kan också riktas in mot såväl hamnar som broar.

Vi kommer också att behöva taktiskt luftvärn så att vi kan samla större förband vid motanfall och då skydda dem under ett paraply.

Det är dessutom angeläget att marinenas fartyg till stor del förses med eget luftvärn. Detsamma gäller flygvapnets baser.

Foto: Göteborgs Hamn AB

Drönare

Drönare har kommit att spela stor roll. Såväl enkla enheter för att spana mot viktiga mål, som större beväpnade drönare, har haft stor betydelse för stridens utgång. Sådana bör vi skaffa i stort antal och lära oss använda innovativt.

Samtidigt tvingas ryssarna möta våra drönare med avancerade motmedel.

Drönare bör lämpa sig väl bl. a för hemvärnet, som då blir en viktig kugge för att peka ut mål.

På egen sida måste vi ta fram slagkraftiga men kostnadseffektiva vapen, för att möta ryska drönare – som kommer att utvecklas.

Eventuellt är en starkt ökad prickskytteförmåga viktig även i detta avseende.

Det kan då vara prickskyttevapen, kulsprutor med grov kaliber eller enkla luftvärn. Här kan dessutom övervägas om andra organisationer som tex polisen bör förfoga över sådan bekämpningsförmåga.

Långräckviddigt artilleri

Artilleri med lång räckvidd och avancerad ammunition med förmåga även mot punktmål har kommit att vara avgörande för de ukrainska framgångarna.

Särskilt viktigt har varit att kunna slå ut ryskt artilleri och luftvärn.

Spaningsutrustning som artilleri-lokaliseringsradar blir mycket viktig.

HIMARS har med sin räckvidd och stora slagkraft har spelat en dominerande roll.

Vi kan här lärs oss från striderna i Ukraina. Med HIMARS system kan vi från Gotland t ex bekämpa fartyg i Kaliningrad.

Vi har därför anledning att kraftigt öka vårt artilleri såväl avseende system som HIMARS som med vårt eget Archer system. Åter är det viktigt att finna en bra mix inom NATO.

Vi behöver till dessa en avsevärd uthållighet avseende avancerad ammunition.

Flöden

Det kommer att ha avgörande betydelse att vi kan hålla i gång vitala flöden, som tex livsmedel, drivmedel, vatten, el, IT, reservdelar, trafik m fl.

Här kommer den civila beredskapen och vårt civilförsvar ha en viktig roll. Ibland torde

Försvarsmakten behöva ingripa för att säkerställa flöden.

Ett exempel på område med vitala flöden är Göteborgs hamn med tillfartsvägar och andra kommunikationer. Denna måste hållas öppen, såväl avseende flöden av livsmedel och vitala komponenter, som för styrketillförsel från allierade förband. Hamnen kan inte ersättas av andra nordiska hamnar, innan vi byggt upp betydande beredskapslager.

En del i flödessystemet kan senare utgöras av depåer av vitala komponenter och livsmedel. Sådana måste vi bygga ut. Dessutom bör vi förhandslagra främst ammunition för planerade NATO enheter.

Transporter

Ett bekymmer är svensk transportförmåga. Mängder av chaufförerna är idag inledda utländska förare. Sverige bör därför överväga att kraftigt förstärka vår frivilliga bilkår. Bl. a kan kvinnor och icke krigsplacerade invandrare

utbildas och få uppgifter. Dessutom bör vi överväga, att företag som Volvo håller ett antal transportfordon i beredskap som K företag.

Ammunitionsröjning

En förmåga som är lätt att glömma är ammunitions och minröjning. I Ukraina är det alltid minutbildad personal som går in först efter strider, och avgör när räddningstjänst, sjukvård, vattenutdelning m fl. tjänster kan ske under någorlunda säkra förhållanden. Här behöver vi bygga upp förmåga i många kommuner.

Ledarskap

Från 2014 har ukrainarna i hög grad utbildats av officerare från väst, bl.a. svenskar. De har där lärt sig vår ledarstil ”följ mig”, där chefen är föregångsman. Vi – och ukrainarna – nyttjar uppdragstaktik. Soldaten uppmanas att ta initiativ, och detta särskiljer sig därmed från den ryska ledarstilen. Där förväntas soldaten göra som chefen befäller och inget annat.

Ukrainarna har alltså lärt sig och tillämpar idag en helt annan ledarstil än den ryska.

Med det samhällssystem som finns i Ryssland, bedöms inte ryssarna vare sig vilja eller kunna ändra detta förhållande i någon högre grad.

Erfarenheten är därför att vi ska bygga vidare på den svenska ledarstilen, och att vi kommer att kunna nyttja vårt ledarskap och våra väl initiativrika soldater till svensk fördel.

SVANTE BERGH

FD GENERALMAJOR

FD CHEF ARMÉNS TAKTIKUTVECKLING

Att drilla eller inte drilla – det är frågan? Krigets krav och konsten att utbilda specialförband

Krig och militära fredsuppdrag i främmande land, kan snabbt och utan förvarning bli vedervärdiga, kaotiska och våldsamma till sin natur, när konfrontationen är ett faktum och då moderna vapensystem ger snabba och komplexa stridsförlopp.

Något som vi dagligen kan se i media, när vi återigen har krig i Europa och där länders frihet utmanas.

I sådana miljöer förväntas högstatusförband kunna utföra extra ordinarie uppdrag och ta sig till och från sina uppdragsplatser med extra ordinarie metoder, från luften, från havet och via utmanande fjäll- och ödemarksområden.

Men hur tränar man för att klara av uppdragssituationer som innebär höga värden av stresspåslag, osäkerhet och rädsla? Faktorer som riskerar ett beteende som är tvärt emot vad uppdraget kräver. Och hur tränar man uthållighet för att vilja, våga och orka utsätta sig för sådana situationer?

Svaren på de här frågorna togs tidigt fram av ledningen för Arméns Fallskärmsjägar-skola i Karlsborg (FJS), då skolan grundades för 70 år sedan. Och har sedan dess pedagogiskt utformats till unika träningsmetoder inom fallskärmtjänsten, jägarverksamheten och den senare utvecklade överlevnadsutbildningen. Metoder som senare exporterats till andra målgrupper och enheter inom Försvarsmakten och även utomlands.

Drillen och den glada disciplinen – ett kulturarv i fara

Det handlar om drillens betydelse och den glada disciplinens påverkan! Något som sedan starten 1952 har varit skolans kännetecken, eller snarare adelsmärke, om man nu vill vara lite högtravande. Men som inför 2020-talets högteknologiska och materialintensiva uppdrag, kanske kan uppfattas vara alltför omoderna ur ett pedagogiskt och ledarskapsmässigt perspektiv.

I så fall är det hög tid att tänka om, innan detta kulturarv går till spillo, då man nu med stöd av den senaste hjärnforskningen kan belysa varför dessa metoder fortfarande är pedagogiskt

Foto Anders Robertsson Borås Tidning

oslagbara. När man tränar in reflexmässiga basfärdigheter, skapar trygghet i otrygga situationer, håller stress och rädsla under kontroll och samtidigt skapar förutsättningar för beslutsfattning i svårbedömda och farliga situationer.

Vilket kanske låter lite väl bra för att vara sant, särskilt när det gäller det sistnämnda.

Hur allt detta är möjligt att uppnå, skall jag försöka redogöra för i denna artikel.

Men vi tar det hela från början.

En snabb titt i ordboken beskriver ordet drill som; mekaniskt inövande, repeterande hårdträning under disciplinära former, med syfte att skapa överinläring, precision och uthållighet.

Där den sistnämnda egenskapen kan ge god bonusutdelning, vilket ordboken inte beskriver, även inom andra områden som kräver fysisk, psykologisk eller klimatologisk uthållighet.

Till exempel vid monoton och händelsefattig verksamhet under lång tid med inslag av sträng kyla och hårt väder, som vid fast spaning vintertid i väntan på objekt och spaningskänning.

Kanske är det därför som fall-

skärmsförband, med eller utan jägaruppdrag, håller hög standard vid krävande situationer? Tack vare drillens repeterande hårdträning och den glada disciplinens frukter! Hur glad det sistnämnda är kan ju däremot vara en smaksak.

Den senaste hjärnforskningen

På ett psykologiskt och fysiologiskt plan innebär drillträning, att den repeterande mängdträningen och överinläringen skapar ett automatiskt, intuitivt och reflexmässigt beteende, med hjälp av en del av vår hjärna som heter Anterior Cingulate Cortex (ACC).

Det vill säga minneshjärnan i det limbiska systemet, där allt du har upplevt och tränats inför finns bevarat i en erfarenhetsbank, som direkt påverkar ditt tänkande och ditt beteende.

ACC påverkas av signalsubstanser utsända från Amygdala, vars uppgift är att tidigt upptäcka hot och farligheter, men som inte kan skilja på om de är tänkta eller verkliga. På så sätt försätts din minneshjärna i känslomässig larmberedskap. Detta påverkar din förmåga att behålla rätt tänkande, rätt beteende och rätt teknik, när stress, osäkerhet och rädsla får övertaget.

Det är här som drillträningen kommer in i bilden, trots att metoden är krävande och utmanande både för instruktör och de som tränas. Men som ger trygghet, precision och självförtroende i aktuell träningsituation. Detta bromsar eller förhindrar önskat känslopåslag från Amygdala. Och om stress och rädsla, ja till och med panik uppstår, kommer ACC med sin "autopilot" ändå att säkerställa så att du agerar på rätt sätt.

Tack vare den disciplinära mängdträningen och den precisionsinriktade överinläringen.

Till exempel då man natttid med tung ryggsäck och full fältutrustning lämnar flygplansdörren och i mörker och kyla hoppar ut för att landa i totalt okänd terräng. Eller då man deltar i internationella fredsuppdrag med betydande risker. Och om och när det värsta händer, då vårt lands gränser kränks av främmande makt och konfrontationen är ett faktum.

Men inte nog med det, tack vare drillträningens "automatiska ryggmärgskunskap", frigörs kapacitet till fördel för Prefrontal Cortex (PFC). Det vill säga din analytiska hjärna i pannloben. Den är inte i lika hög grad känslöpåverkad och här finns ditt omdöme, konsekvenstänkande och fokuseringsförmåga, ja till och med din personlighet.

PFC kompletterar och balanserar minnesjärnans historiska och känslomässiga funktion och har som specialfunktion att hantera nya och obekanta situationer, där inget längre är som vanligt. Sömnbrist, långvarig stress och droger försvagar däremot dess funktion, där det förstnämnda tenderar att få samma effekt som drogpåverkan, innebärande risk för farliga och oönskade situationer, då omdöme och konsekvenstänkande sätts ur spel.

Faktorer viktiga att kunna hantera för alla typer av militära förband!

Om vi sammanfattar det hela, så ju mer av dina kunskaper, färdigheter, erfarenheter som via mängdträning och överinläring har blivit "internaliserade" i din minneshjärna, desto större möjlighet har du med hjälp av din analytiska hjärna att kunna hantera komplexa, okända och farliga situationer, som kräver ett tänkande utanför "boxen" och den egna "svarta lådan".

Ur ett pedagogiskt perspektiv är du nu dessutom träningsmässigt redo för mer avancerade utbildningsmetoder, med fokus på problemlösning och förmåga att vara operativt självständig i en krävande uppdragsmiljö.

Vi lämnar nu de teoretiska och psykologiska förklaringsmodellerna och avslutar med ett praktikkfall, som belyser vad drillen och den glada discipli-

Foto: Försvarsmakten

nen, tillsammans med andra pedagogiska metoder, kan uppnå även inom civila sammanhang.

När det vanliga skall bli det extra ordinära och krävande

Efter en längre period med fallskärms hoppning och utbildning av civila hoppare, bytte jag "idrottsgren" och utbildade mig till sportdykare. Genomgick lite senare även utbildning till dykledare och dykinstruktör tillsammans med en kamrat, även han yrkesofficer inom den gröna sektorn.

Under vår verksamhet med att göra civila människor med i vissa fall överviktsproblem, knäskador, astma och diabetisproblematik till trygga och funktionella sportdykare, använde vi väl beprövade pedagogiska metoder som vår militära skolning förespråkar.

Detta chockerade tyvärr vår klubbledning, när de såg hur vi i badhuset tränade våra dykelever över och under vattenytan, där även drillen var representerad. Med kraft poängterade de att sådana metoder definitivt inte skapar lust att dyka, utan är direkt avskräckande. Vi försökte förklara att det är precis tvärt om, men utan framgång.

Några månader senare var det så dags för våra elever att göra sin första skarpa dykning på västkusten, med sjöhävning, avstamp från klippor och med kyla och nedsatt sikt i djupet.

Till denna dykning hade vi även inbjudit en kollega som genomgått sin dykutbildning på Cypern. Innan han lämnade vattenytan indikerade hans ögon stresspåslag och två minuter senare på fyra meters djup fick hans dykning avbrytas, då paniken nu var ett faktum.

Trots godkänt dykcertifikat var han inte redo för denna verklighet.

Det var däremot våra tidigare beskrivna dykelever, med sina överviktsproblem och andra typer av medicinska och fysiska begränsningar. Och som nu räckte fram sin hand och tackade för ett fantastiskt dyk, där de kände sig trygga och funktionella, trots krävande yttre omständigheter.

Av naturliga skäl hade de ingen aning om att det var deras minneshjärna (Anterior Cingulate Cortex), deras Amygdala och den egna analytiska hjärnan (Pre Frontal Cortex), som tack vare drill och mängdträning, möjliggjort en positiv och lustbetonad upplevelse i en potentiellt riskfylld och farlig undervattensmiljö.

Sanningen att säga så hade vi dykinstruktörer inte heller den kunskapen, då hjärnforskningen vid denna tid inte hade kommit så långt. Nu kan vi däremot neurologiskt och fysiologiskt legitimera drillen och den glada disciplinens pedagogiska överlägsenhet. Något som även vår klubbledning efter en tid började att förstå och anamma.

Nu kanske du undrar över hur det gick för vår kollega som tog sitt dykcertifikat på Cypern och som drabbades av panik under sin första dykning i svenska vatten?

Jo, han kompletterade sin bristfälliga utbildning på ett dykcenter på västkusten, som vet vad våra nordiska vatten kräver. Och där man inte heller var främmande för drillträning, då deras civila instruktörer dessutom var militärt utbildade dykare inom olika specialiteter.

Att drilla eller inte drilla, inte längre en fråga!

**STEN-ÅKE HANSSON
TIDIGARE OFFICER VID
ÄLVSBOGERS REGEMENTE**

Göran Sandström – ny chef för FömedC

Foto: Maria Löfström/Försvarsmakten

Överstelöjtnant Göran Sandström är sedan 1/11 tillförordnad chef för Försvarsmedicincentrum i Göteborg och presenterar sig så här:

Jag upplever att cirkeln nu är sluten. Jag gjorde min värnplikt vid Marinens Sjukvårdsskola 1985–86. Jag trivdes mycket bra såväl med miljön, som med kamratskapet och huvudtjänsten; stridssjukvård. Jag sökte och kom in på Marinens Officershögskola och tog examen som fänrik. Efter några år som instruktör sökte jag och kom in på läkarlinjen. För att göra en lång historia kort löpte det på med grundutbildning, AT-tjänst och specialistutbildning. Plötsligt en dag stod jag klar som narkosläkare och reservofficer.

Detta är en bra grund att stå på med en både djup och bred kunskap i försvarsmedicin och en stor kunskap och förståelse för Försvarsmakten och också ledarskapets betydelse för att lyckas med de uppgifter man ålagts.

Raskt betades ett antal befattningar av såväl civilt som militärt; bataljonsstabsläkare, marinläkare, dykläkare, fartygsläkare på ubåt och SMO i Afghanistan. I det civila arbetet på Sahlgrenska Universitetssjukhuset har jag varit studierektor, sektionschef och verksamhetschef.

Efter en period som marinöverläkare blev jag 2019 ställföreträdande chef för FömedC. En kort period av pandemin spenderade jag på Fältsjukhuset Kronan som intensivvårdsläkare.

Dock tillbringade jag merparten av pandemitiden som student på Försvarshögskolans Högre Officersprogram, HOP12.

Vi har flera viktiga uppgifter framför oss; vi behöver tydliggöra Försvarsmaktens roll och också våra behov inom ramen för totalförsvaret. Vi behöver också stärka vår funktions roll och status inom Försvarsmakten. Jag kan inte nog understryka vikten av en fungerande stridssjukvård om det värsta inträffar. Lika viktigt är det förebyggande arbetet för att uppnå ett bra stridsvärde såväl fysiskt som psykiskt för våra soldater och sjömän.

Det kan inte ha undgått någon att vi står mitt i en tillväxt, som vi som arbetar i FM aldrig tidigare sett maken till. Det är naturligtvis både roligt och utmanade, inte minst vad det gäller frågan om hur vi skall kunna personalförsörja en växande organisation. Detta gäller inte minst den personal som står för effekten i våra sjukvårdsförband, den legitimerade personalen. Dock är det självklart så att dessa inte kan verka utan att förbandet är bemannat med officerare, specialistofficerare, och soldater – detta inom många kompetensområden, såsom sjukvård, logistik, transporter, ledning och samband med mera.

Jag ser fram emot samarbetet med garnisonen och Älvsborgs Amfibieregemente. Det finns mängder med synergieffekter om vi kan hjälpa varandra och arbeta skuldra vid skuldra. Starkare tillsammans!

Jag värdesätter egenskaper som nyfikenhet, initiativförmåga och kreativitet. Det finns en otrolig kompetens och vilja att göra bra saker inom vår organisation. Konsten är att skapa förutsättningar där denna kraft kan släppas fri till gagn för funktionen, Försvarsmakten och nationen Sverige.

I mitt ledarskap betyder tydlighet, ärlighet och ansvar mycket och det är de tre ben som jag vilar på. Jag ser framför mig en organisation där tilliten är hög och samtalet värdesätts. Av ÖB fem T:n är tillsammans det ord som jag vill lyfta fram.

Skall vi lyckas skapa en stridsskola för försvarsmedicin, en funktionsenhet och krigsförband som levererar är det viktigt med goda kontakter och samarbeten såväl inom som utom Försvarsmakten. Vi behöver närma oss våra kollegor inom funktionen inom alla försvarsgrenar så att vi tillsammans kan bygga ett robust system för att ge våra soldater och sjömän ett så bra omhändertagande som möjligt om det värsta inträffar.

Vi behöver samarbeta externt med andra myndigheter, hälso- och sjukvårdsregioner och även kommuner för att bygga ett robust system. Detta system innehåller personal som är utbildad och övad, och som är krigsplacerad på rätt plats. Det innehåller robusta sjukhus och planer för hur man skall agera vid höjd och högsta beredskap. Det innehåller också beredskapslager för att ge oss en uthållighet över tid.

Mina prioriterade mål som jag vill fortsätta att utveckla och förädla tillsammans med mina medarbetare är:

- FömedC utvecklar och implementerar Försvarsmaktens sjukvårdssystem
- FömedC utbildar och övar sjukvårdspersonal (vpl, T, K) och sjukvårdsförband
- FömedC producerar och vidmakthåller operativa sjukvårdsförband

Med detta sagt får vi inte glömma bort att vi befinner oss i en tid där det pågår ett brutalt angrepp på ett land i Europa. Det påverkar oss på många sätt såväl i det privata som på arbetet. Vi har också ett kommande NATO-medlemskap som även detta kommer att påverka oss på många och i vissa fall avgörande sätt.

Jag ser en ljus och spännande framtid för FömedC; vi kommer att bli fler medarbetare, vi kommer att få fler spännande uppgifter, antalet värnpliktiga kommer att bli fler och på sikt kommer inte dagens område på Kåringberget att räcka till.

**ÖVERSTELÖJTNANT
GÖRAN SANDSTRÖM, TF C FÖMEDC**

Högvaktsstyrka från Göteborg skyddade Drottningholms slott

Anställd personal och värnpliktiga från Göteborgs garnison har under en vecka i oktober utgjort högvaktsstyrkan vid Drottningholms slott. Styrkan bestod av 30 personer från 3. Utbildningskom-

paniet Elfsborg, 1. Sjukhuskompaniet, Bevakningsavdelningen Amf4 och Hemvärnet. Fanjunkare Aldebrink var vaktchef och tyckte att genomförandet av högvakten gick väldigt bra.

Högvakten Drottningholms Slott oktober 2022
FömedC

MMCC/EMC – samordnade medicinska resurser i EU och NATO räddar liv

Försvarsmedicincentrum stod som värd till ett styrgruppsmöte för Multinational Medical Coordination Centre/European Medical Command (MMCC/EMC).

MMCC/EMC är en unik multinationell enhet med huvuduppgift att koordinera och stödja alla medicinska förmågor som finns inom NATO och EUs medlemsländer utifrån ett totalförsvarsperspektiv. Detta görs till exempel genom att samordna information och effektivisera de medicinska resurser som finns inom medlemsländerna för att stödja samarbetet mellan de civila och militära resurserna.

Försvarsmakten är medlem i MMCC/EMC och har en representant i styrgruppen sedan starten 2018. Styrgruppen sammanträder två gånger årligen och under det senaste mötet i Göteborg deltog 25 medlemmar från 11 nationer. Mötet genomfördes den 20-21 september och var det första mötet i sitt slag som genomfördes i Sverige.

– Det är en fascinerande uppgift att bygga upp en sådan här organisation med för nuvarande 18 nationer där de flesta är medlemmar i NATO och EU och har en stark förbindelse till både NATO och EU, säger brigadgeneral Dr Stefan Kowitz, chef för MMCC/EMC styrgrupp.

Brigadgeneral Dr Stefan Kowitz har varit chef för MMCC/EMC sedan 2019.

– Vårt huvudsyfte är att sammanställa medicinska resurser från våra medlemsländer till en enhet för att förenkla hanteringen i en multinationell

miljö. Vi stöder och förstärker den medicinska uthålligheten och det civil-militära arbetet som är uppbyggt mellan olika intressenter inom EU och NATO.

Covid har visat att det fanns situationer där olika nationer sökte medicinsk kompetens.

– Vi tittade till exempel på hur möjligheterna ser ut för att föra över blod mellan nationerna. Resultatet visade att det EU-direktiv som medlemsländerna följer inte är tillräckligt detaljerat för att man enkelt kan föra över blod mellan nationerna, säger brigadgeneral Dr Stefan Kowitz.

Under Covid utvecklade MMCC/EMC också ett koncept i lageruppbyggnad för organisationen NATO COVID Trust Fund där olika nationer kunde få medicinska förnödenheter och donationer ur fonden. Baserat på dessa erfarenheter skapades konceptet Military Modular Multipurpose Epidemic/Pandemic Stockpiling (M3-EPS) som i stort innebär att medicinskt material förpackas och lagras i standardförpackningar.

– De sju olika förpackningarna kan användas inom både i militär- och civil sjukvård. Försvarsmakten använder tex

samma koncept, säger brigadgeneral Dr Stefan Kowitz.

Försvarsmakten är en aktiv partner i MMCC/EMC. Detta genererar synergieffekter inom det medicinska området genom att optimera resurser som är nödvändiga för att både möta och sammanföra NATO och EUs krav.

– Sverige och de medverkande länderna inom MMCC/EMC är aktiva för att öka den medicinska interoperabiliteten och hålla samman det gemensamma arbetet, säger brigadgeneral Dr Stefan Kowitz.

Under styrgruppsmötet diskuterades vilken hjälp medlemsländerna bidragit med av MEDEVAC till Ukraina utifrån det civila och militära perspektivet.

– Sverige har bidragit med att ta emot och vårda 27 civila patienter i den civila vården under kriget, säger överstelöjtnant Cecilia Gustafsson, den svenska delegaten i MMCC/EMC styrgrupp.

MARIA LÖFSTRÖM

HR-AVDELNINGEN, FÖMEDC STAB

FAKTA:

MMCC/EMC är ett samarbete inom EU PESCO (Permanent Structured Cooperation) projekt EMC och NATO FNC (Framework Nations Concept) projekt MMCC. Medlemsländerna är Frankrike, Tyskland, Slovakien, Tjeckien, Belgien, Holland, Italien, Luxemburg, Frankrike, Storbritannien, Ungern, Grekland, Spanien, Estland, Polen och Sverige. Finland deltar som observatör.

Övning evakuering med helikopter inför Mali 17

Foto: Maria Löfström/Försvarsmakten

Tisdagen den 30:e augusti utbildades sjukvårdspersonal som ska åka till MALI i evakuering.

Personalen utgör en sjukvårdsgroup som normalt verkar från sitt fordon. För man skadade långt ifrån kvalificerad sjukvård blir transporttiden med hjulfordon väldigt lång. Helikopter-evakuering är därför ett viktigt redskap i insatsområdet. I den militära kontexten kan skadade evakueras via fordon som inte är avsedda för ändamålet eller så är de det. Det förstnämnda benämns som casevac (casu-

alty evacuation) och det sistnämnda medevac (medical evacuation). Medevacen är utrustad och bemannad med sjukvårdsutrustning och sjukvårdspersonal. Casevac kan ske i vilket fordon eller helikopter som helst. Truppen som övades lärde sig mycket under dagen, vilket de kommer ha nytta av på marken, i luften men även när de kommer hem till Sverige igen, där vissa av truppen arbetar civilt på t.ex. ambulans eller sjukhus och andra som militär-sjukvårdspersonal.

BJÖRN EKFFELDT
LÄRARE SJUKVÅRD

Elfsborgsgruppen i krigets skugga, ett intensivt utbildningsår 2022

Utbildningsåret 2022 kan summeras på flera sätt. Jag kan sammanfattningsvis säga att det har varit ett mycket intensivt år, i skuggan av kriget. Omvärldsläget och kriget i Ukraina har tydligt påverkat vår verksamhet, inom alla delar. Tiderna kommer att vara oroliga under en oöverskådlig framtid. Vanvettet i det pågående kriget visar tydligt att engagemang och intresse finns för att vara en del i vår verksamhet. Genom det engagemanget ökar vår nationella motståndskraft.

Överstelöjnant Peter Forsberg, chef Elfsborgsgruppen.

Hemvärnet och Elfsborgsgruppen har tydligt varit en av de aktörer som många i samhället vill vara del av i orostider. Det är fantastiskt att se så många människor som vill bidra med ett utökat samhällsansvar. Flera tusen människor vill ta det ansvaret, genom att frivilligt bli soldater i våra hemvärnsförband. Förband som är avsedda att skydda viktiga delar av samhället, i vår egen hembygd.

En stor och bred delaktighet i hemvärnsförbanden är en av de tydligaste signalerna för att hävda vår nationella självständighet. Att hemvärnspersonalen finns överallt i samhället är en garant för fortsatt folkförankring, inom alla generationer.

Utbildningsverksamheten Antagningsprocessen & inflödet

Redan i förra numret av Älvsborgarna så skrev vi om det rekordstora antal ansökningar till Hemvärnet vilket tydligt visar på stort engagemang och försvarsvilja.

I Elfsborgsgruppens fall så ansökte under kvartal 2-3, 2022 lika många som under sju normalår, efter sommaren har ansökningarna planat ut till mer normala nivåer, men totalt under året har vi väl över 3000 ansökningar.

Vi har fått gehör för den stora tillökningen och har efter ett tag tillsatt fler

fasta arbetsplatser, för att hantera ansökningarna, och utöka antalet utbildningsplatser.

- Vi har under 2022 genomfört 10 INTRO-utbildningar, för nyblivna hemvärnsmän, fyra fler än tidigare år.
- Vi har utökat INTRO-utbildningen med upp till 60 deltagare per genomförande, istället för tidigare 30 deltagare.
- Vi har genomfört upprepade nyutbildningar, och repetitionsutbildningar av säkerhetsprovare ur förbanden, som kan delta i den omfattande uppgiften att hantera tillflödet.

Det är fortfarande en utmaning att kunna hantera ansökningarna så skyndsamt som vi önskar. Vi har tillsatt fler befattningar som HR-administratörer vid EBG, och har bibehållit kontakt med alla sökanden, i någon mån under hela processen. Hanteringen genomförs till stor del av frivillig hemvärnspersonal som gör detta vid sidan av sitt civila arbete. I antagningsprocessen ingår bland annat säkerhetsprovning, av andra myndigheter, som tar tid avsevärd tid. Trots att vi har mer än dubblerat antalet utbildningsplatser, är det inte tillräckligt många i förhållande till antalet

sökande. Det har resulterat i fördröjningar att slussa in de sökande i rekryteringsprocessen till våra förband.

Även i övriga delar av landet har det varit mycket ansökningar till Hemvärnet. Det stora antalet ansökningar är ojämnt fördelat över landet. I de delar av landet där det bor flest människor har det också inkommit flest sök-

Understöd av sidogrupp från ny stridsställning. Foto: Niklas Trygg

ningar. Göteborgsregionen och Sjuhäradsbygden är sådana områden med stort söktryck. Vi arbetar tillsammans med frivilligorganisationerna för att säkerställa att Försvarsmakten och totalförsvaret tar hand om de kandidater som visat intresse som inte är specifikt inriktat på Försvarsmakten.

Antal ansökningar till Hemvärnet i hela Sverige, under perioden jan 2022 – sep 2022: 27 500. Medel antal ansökningar tidigare år: 4 700.

Vår ambition när förbanden är fullbemannade är att förbandssätta utökade förbandsenheter ingående i de förband som vi redan har.

Skyddsvaktsutbildning

Under första delen av 2022 kom en tydlig uppmaning att se över skyddsvaktsförordnanden i förbanden. Målsättningen var att innan den sista juni 2022 ha minst 80 % av all hemvärnspersonal godkända som förordnade skyddsvakter. Med viss eftersläpning så har alla förband vid EBG uppnått detta under hösten 2022.

Eftersläpningen bestod i att vi hade förband som redan var ianspråktagna för planerade större övningar. Allt nog, målsättningen 80% krävde ett krafttag, och tillmötesgående från hemvärnspersonalen, då flera genomförde detta utöver avtalstid i sina befattningar.

Övningsverksamheten

Alla förband vid EBG har genomfört utbildningsåret enligt planerat, trots turbulensen i omvärlden och den påverkan det får på oss alla. Det som har varit kännetecknande är att alla förband, och chefer har fått vänja sig vid att ta ansvar för många nya hemvärnsmän i sina enheter. Vid flera enheter har plutonchefer fått ta ett stort ansvar som utbildare och instruktör utöver sitt ordinarie ansvar att truppföra sin pluton. De har i flera fall växt i respekt och självkänsla av att vara utbildare. Nu har vi siktet inställt på att genomföra 2023, som ett utvecklande år. Det som är den största utmaningen är att vi under perioden april och maj deltar i nästa års storövning, Försvarsmaktsövning 23, även kallad Aurora 23. Övningen är i flera stycken tillämpad, och allt är inte i vår hand ännu, utan fortfarande rörligt. EBG förband deltar med ca 1300 hemvärnsmän under övningen, i hela södra och västra Sverige. Den övriga delen av 2023 är planerad övningsverksamhet för alla förband som inte deltar i FMÖ: n. Därtill så har vi redan börjat att planera på längre sikt, mot 2024, och den kommande övningsverksamheten, inför FMÖ-26.

Ordergivning vid utgångsläge för anfall (UFA) med stöd av terrängmodell innan framryckning vid skarpskjutning. Foto: Niklas Trygg

Sprängning av fingerad dörrkarm vid skarp stridsutbildning i byggnad. Foto: Niklas Trygg

Forts nästa sida

Lokala kurser

KURS	TID	ÖVRIGT
Instruktörskurs TOS	31 jan – 4 feb (v 305)	Avsedd för dig som kommer att delta som instruktör vid TOS utbildning. Max 20 deltagare.
Fordonsutbildning anpassad förarutbildning	27 feb - 4 mars (v 309)	Anpassad förarutbildning i syfte att förnya utgångna förarbevis TGB 11/13/20/30 och TLB.
Förarbevis personbil	5 mars (v 309)	Endagsutbildning som vid godkänt ger behörighet att köra personbil i Försvarsmakten.
Gruppchefskurs 2 (MAHFK2011181)	27 feb – 8 mars (v 309-310)	Avsedd för dig som skall placeras i befattning som gruppchef/stf inom Hemvärnet.
Plutonchefskurs 1 (MAHGK2011222)	27 feb – 8 mars (v 309-310)	Avsedd för dig som skall placeras i befattning som plutonchef/stf inom Hemvärnet.
Båtförarutbildning	5 – 12 mars (v 309 - 310)	Avsedd för båtförare vars kompetens behöver förnyas eller kompletteras.
Grundkurs stabstjänst (MAHGK119FU02)	23 - 26 mars (v 312)	Avsedd för de som är eller skall placeras i befattning som kompanichef, bataljonschef, stabsmedlem och chef/stf ledningspluton.
Grundkurs Pistol 88	15 – 18 juni (v 324)	Avsedd för soldater med pistol som beväpning. Tidigare utbildade skyttar i mån av plats.
Instruktörskurs KSP58, GRG	25 sep – 1 okt (v 339)	Avsedd för utbildade skjutinstruktörer som i framtiden vill tjänstgöra som instruktör vid GRG och KSP58 utbildning.
Instruktörskurs 2 (MAHFK2011553)	12 – 19 nov (v 345 - 346)	Avsedd för dig som är placerad i befattning som gruppchef/stf inom Hemvärnet.

Regionala kurser

KURS	TID	ÖVRIGT
Instruktörskurs 1, 1/bataljon	30 jan – 8 feb (v 305 - 306)	Avsedd för dig som är placerad i befattning som gruppchef/stf inom Hemvärnet.
Instruktörskurs P-skott 1/ bataljon	13 feb – 24 feb (v 307 - 308)	Avsedd för utbildade skjutinstruktörer som i framtiden vill tjänstgöra som instruktör vid P-skott-utbildning. Genomförs av skaraborgsgruppen (SKG).
Gruppchefskurs 3 3/bataljon	20 feb – 24 feb samt (v 308) 22 maj – 26 maj (v 321)	Avsedd för dig som är placerad i befattning som gruppchef/stf i en understödsgrupp inom Hemvärnet. Utbildningen genomförs uppdelat och deltagarna måste delta vid båda tillfällen. Genomförs av BDG.
Instruktörskurs GRT I mån av plats	2 – 5 mars (v 309)	Avsedd för utbildade skjutinstruktörer som i framtiden vill tjänstgöra som instruktör vid GRT-utbildning. Genomförs av BDG.
Plutonchefskurs 2 1/bataljon	28 mars – 5 april (v 313 – 314)	Avsedd för dig som skall placeras i befattning som plutonchef/stf inom Hemvärnet. Genomförs av BDG.
Instruktörskurs SkjutR (GK ÖLAK) 1/bataljon	14 – 20 aug (v 333)	Avsedd för instruktörer som i framtiden vill tjänstgöra som skjutinstruktör. Genomförs av SKG.
Gruppchefskurs 1 samt Gruppchefskurs 2 1 - 2/bataljon	21 aug – 30 aug (v 334 – 335)	Avsedd för dig som skall placeras i befattning som gruppchef/stf inom Hemvärnet. Genomförs av BDG.
Instruktörskurs GRT 1/ bataljon	3 – 10 nov (v 344 – 345)	Avsedd för utbildade skjutinstruktörer som i framtiden vill tjänstgöra som instruktör vid GRT-utbildning. Genomförs av SKG.

Foto; Elfsborgsgruppen, Niklas Trygg

Hemvärnsgrupp genomför försvar av stridsställning. – Observatören observerar, övriga skydd! Foto: Elfsborgsgruppen, Niklas Trygg

Kurser och utbildningar

Inför 2023 genomför EBG lokala kurser och även regionala som är öppna för soldater ur samtliga förband inom MR V. Detta innebär att övriga utbildningsgrupper genomför kurser som är öppna för soldater ur EBG förband. Givetvis kommer prioriteringar att göras om anmälningarna blir många. EBG har tyvärr inte möjlighet att genomföra samtliga kurser som efterfrågas utan måste prioritera de som är mest efterfrågade. Tidigare har EBG presenterat kurser i Älvsborgarna vilket vi gör även i detta nummer. För ytterligare information och rutin för anmälan hänvisar vi till EBG VO-23.

Omvärldslägets påverkan Påverkan av kriget

Kriget i Ukraina omnämns säkert på fler ställen i detta nummer av Älvsborgarna. Händelserna som vi bevittnar från Ukraina påvisar att Ryssland inte drar sig för något, oaktat internationella lagar, konventioner samt att sanningen, oavsett vems sanning, gått helt förlorad. Bedömningen är att kriget kommer fortsätta i årtal, och att Ryssland kommer att förlora, oavsett vad som mäts i begreppet att förlora, eller motsatsförhållandet att vinna. I det pågående kriget är de flesta aktörer förlorare. En sak är säker att oavsett hur kriget fortgår och trots att Ryssland nu ur vissa aspekter är den svagare parten, så är budskapet tydligt och långsiktigt –Underskatta inte Ryssland! Gällande den nuvarande ryska ledningen, och en kommande framtida rysk ledning så finns det tyvärr inga påvisade positiva förhoppningar. Att Ryssland skulle komma att

ändra kurs ter sig nu helt omöjligt, så budskapet står fast –Underskatta inte Ryssland!

För att återkoppla omvärldsläget till vår verksamhet så bidrar kriget paradoxalt nog positivt till vår verksamhet. Det som den enskilde kan göra är att följa läget genom en allsidig och bred nyhetsrapportering för att hålla sig väl insatt i händelseutvecklingen.

Personliga förberedelser & färdigheter

Elfsborgsgruppens förband och chefer har under året genomfört flera beredskapskontroller, dels i egen regi, och oförberett beordrade av högre chefer. Resultatet har sammantaget visat att våra förband, staber och chefer kan agera, och lösa ålagda uppgifter, med väsentligt snävare tidslinjalier än vi är ålagda i beredskapskraven.

På det personliga planet så tillse att hålla kroppen hel, och gärna förbättra sin fysik. Allsidig träning med uthållighet i fokus genom kontinuerlig rörelse och lagom belastning är rätt förhållningssätt. Den fysiska förmågan är en färskvara och måste underhållas. Det är inte bara hårt belastande träning, och hårda träningspass som avgör för fäldtugligheten i rollen som hemvärns-soldat. Det är kontinuiteten i träningen, eller hur man rör sig som blir betydelsefull för fäldtugligheten.

Nedan så finns några saxade tips från Försvarshälsan i Göteborg som kan utgöra en motivator för den individuella träningen:

- Gå eller cykla till jobbet några dagar/vecka.
- Parkera bilen en bit bort om du verkligen måste ta bilen till jobbet.

- Ta trapporna istället för hissen.
- Ta hellre en kortare promenad på lunchen än ingen alls. Varje steg räknas.
- Ställ dig upp vid eventuellt skrivbord, och variera arbetet med att sitta och stå.
- Välj promenadmöte istället för sittande möte.

En personlig kommentar och tips är att röra sig utanför hårdgjord yta, på stigar samt ute i terrängen. Det stärker fötterna och fotlederna samt balansen, och ger ett allsidigt rörelsemönster. Sammantaget motverkar det flera vanliga skador, och förbättrar fäldtugligheten.

Titta dessutom igenom kursutbudet som EBG genomför i tabellen i denna artikel. Sök utbildningar, delta i kurser. Ta gärna del av de frivilliga försvarsorganisationernas (FFO) verksamhet och utveckla er förmåga inom de områden ni är intresserade av, och kanske saknar kunskap inom.

Flera av vår hemvärnspersonal från EBG deltar som utbildare, instruktörer, kurschefer samt andra åtaganden inom FFO, över hela landet. Ett första steg för att delta i ett sånt ”extraknäck” är att gå instruktörskurserna som vi erbjuder.

Vill ni dessutom öka er förmåga inom skytte, så tveka inte att anmäla er till någon av skytteföreningarna i er hemmatrakt. Gedigna och grundläggande förmågor avseende skytte ger en bättre stabilitet i det mer tillämpade skytte som bedrivs vid stridsutbildningen.

Ett annat sätt att engagera sig för försvarsintresserade i Västra Sverige är att gå med i Föreningen för Göte-

Forts nästa sida

borgs Försvar (FFGF). Föreningen FFGF är en obunden försvars och säkerhetspolitisk engagerad förening, som firar i år 110 år sedan starten 1912. Det är 110 år av engagemang för att "stärka rikets försvar inom Göteborg och Västsverige". Ett livslångt medlemskap kostar 200 kronor, och då får medlemmarna dessutom den oberoende tidningen Vårt Försvar, som i fyra nummer per år behandlar aktuella frågor i ämnet.

De nya hemvärnshusen

Nu är EBG förband inflyttade i nya stora förråd runtom i Göteborgsområdet, och även nya större och mycket lämpliga lokaler i Sjuhäradsbygden. Vi har så goda förutsättningar att ett av förråden utgör ett gemensamt förråd, för delar av övriga Försvarsmakten. Det har varit ett omfattande arbete att framdriva hanteringen av förrådsfrågor till där vi är idag, med mycket goda förutsättningar. Men den resan är inte färdig, och ett flertal utmaningar kvarstår under de närmaste åren. Arbetet att framdriva de förråden som vi nu har fått tog lång tid, flera år. Ett bra jobb av många inblandade längs vägen.

Vårt förråd öster om Göteborg invigdes av Rikshemvärnschefen Stefan Sandborg i augusti, med bandklipping, salutskjutning, deltagande ur musikkåren samt en bit tårta efteråt. Det är elva år sedan Älvsborgshuset i Borås invigdes av den förre Rikshemvärnschefen Roland Ekenberg, och det har visat sig vara ett vägledande exempel för hemvärnsförbanden. Infrastrukturella processer i en växande Försvarsmakt tar tid.

Personalflöden inom Försvarsmakten

Den tydliga utvecklingen och utökningen som Försvarsmakten ser framför sig under oöverskådlig tid påverkar alla delar av FM. De nyetablerade, och återskapade förbanden runtom i landet,

Bandklipping vid vårt nyinvigda förråd, deltagare var Rikshemvärnschefen, C 42. Bat samt C Elfsborgsgruppen. Foto: Elfsborgsgruppen, Jonna Strömngren

Salutskjutning med rörlig pjäs m/1902, med besättning från Göteborgs artilleriförening i tidsenliga uniformer. Bat C Mj Michael Matsson fick äran att avfira ett av skotten. Foto: Elfsborgsgruppen, Jonna Strömngren

samt det ökande behovet av utbildare vid större värnpliktskullar på redan etablerade förband, resulterar i större behov, av anställd personal i alla kategorier inom hela FM. Vid EBG märker vi av utökningen, och delar av personalen vid EBG har blivit uppvaktade av andra förband där deras förmågor är önskade. Några från EBG har redan hunnit byta förband och befattningar.

Samtidigt som det är ett utflöde, är det glädjande nog flera som visar intresse för att tjänstgöra vid EBG, och på de befattningar vi söker personal är det många som söker, framförallt på de civilanställda befattningarna. Det är svårare att finna officerare, det är under ett antal år framöver en bristvara med utbildade och erfarna officerare.

Sammanfattningsvis kommer en fortsatt stor personalrörlighet råda inom FM under ett antal år. Därtill kommer ett väntat NATO-beslut innebära relativt stora bemanningar utomlands, främst vid staber, olika kompetenscentrum och skolor inom NATO-organisationen.

Flera av hemvärnsförbandens stöttepelare vid EBG flyttar till andra befattningar inom FM, och andra kliver in i rollen som nya stöttepelare. De är välkomna.

Belöningar och uppmärksamhet Livräddande insatser Sjöräddningsinsats

Mikael Nocera och Christian Törnblom ur 434 båtkompaniet, tjänstgjorde som besättning på STRB90E 149. De uppmärksammas vid Elfsborgsgruppens Befälsmöte 0 (B0) med MRV Coin.

Bakgrund

Vid ca 15-tiden den 30 september 2022 befinner sig en större RIB-båt SV om Koholmen vid VINGA för att vittja

hummertinor. Vädret är hårt, och det är den enda båten i omgivningen. Motorn upphör att fungera och besättningen hamnar i sjönöd. Båten driver mot klipporna, och stor risk föreligger att personalen kan skadas när båten slår mot klipporna. Fartygschefen beordrar att personalen skall överge fartyget. Var och en får nu klara sig själv. Del av personalen lyckas ta sig i land på Koholmen och larma JRCC GBG (Joint Rescue Coordination Center/ Sjöräddningen i Göteborg).

Mikael och Christian från EBG och Sjövärns-kåren (SVK), som båda är mycket erfarna sjömän, är under fredagseftermiddagen ute och övningsnavigerar med 90E 149 och förbereder navigeringsbanor för helgens utbildning med SVK. De är utsedda att vara instruktörer på en båtutbildning med Hemvärnets personal. Besättningen har gjort alla förberedelser för övningarna, och navigationen har gott bra.

Insats

Vid 16-tiden befinner sig besättningen på 90E 149 ost om KÄNSÖ. Ur den medhavda VHF-stationen får de ett meddelande från JRCC att de eftersöker sjöräddningsenheter i närheten av

Bilden visar den senaste gången ett nytt bataljonsförråd invigdes 20110630 i Borås, då av den förre rikshemvärnschefen Bg Roland Ekenberg. Redan har det gått elva år sedan dess. Foto: Elfsborgsgruppen

VINGA. Besättningen meddelar att de är ca 15 minuters gångtid från VINGA. De anmäler samtidigt att vågornas höjd är väl över rådande bestämmelser för båttypen, samt att båten ej är avsedd för att köra ute vid VINGA, enligt FM bestämmelser vid körning i kustområdena. De anmäler vidare att de ej får eller kan åka på larmet. JRCC meddelar att det finns medvetlös person i vattnet (Dvs livshotande läge). Besättning fattar beslut enligt resonemang nedan att bryta mot FM bestämmelser för att rädda liv, beslutet är gemensamt, övervägt, analyserat och parat med en viss dådkraftighet. Beslutet tas trots den tydliga sjöhävningen, rådande vindriktning, och omvitnat svåra vatten vid förlisningsplatsen.

Stöd för resonemanget, och beslutet tas med stöd av sjölagen, där fartygschef är skyldig att bistå vid sjönöd. Om detta sker utan fara för besättning eller fartyget. Besättningen som beslutat att de ska åka på uppdraget är medvetna om att de utsätter sig för fara/livsfara. Besättningens taktik är att gå i lä så mycket som möjligt och att stegvis utsätta sig för vädret och vågorna. I syfte att kunna avbryta innan det riskerar att gå fel.

Besättningen är först på plats vid förlisningsplatsen för RIB-båten (haveristen), och påbörjar omedelbart att hjälpa nödställda i vattnet. Deras insats gjorde de med fara för sina liv. Efter ca 15 minuter kommer fler sjöräddningsenheter till platsen, samband bibehålls över tid med JRCC och andra enheter, såväl i luften som på vattnet. När faran var över för de nödställda, avbröt besättningen verksamheten på haveriplatsen. RIB-båten har då krossats och sjunkit till botten utom synhåll.

Besättningen på 90E 149 beslutar nu att omedelbart ta sig bort från det farliga området. De åker till VINGA hamn och upprättar där en samlingsplats för skadade. De får tag på en person som har en besättningslista på hur många, och vilka som var med ombord på haveristen. De var totalt 10 personer. Besättningen på 90E149 meddelar omedelbart till JRCC passagerarlistans innehåll. Därefter vidtar besättningen omedelbara åtgärder för att förebygga chock, hos de inblandade, såväl från haveristen, samt andra på ön VINGA.

Besättning meddelar högre chef vid Elfsborgsgruppen (EBG) samt vakthavande befäl vid Västra militärregionen, (VB MR V) om insatsen och håller dessa upprättade om den fortsatta utvecklingen.

Dagen efter samlar JRCC personalen som deltagit i räddningsinsatsen för briefing, och debriefing, samt meddelar att en bärgad person omkommit på

sjukhus. De meddelar även att den kvinna som besättningen på 90E 149 räddade överlevde tack vare besättningens insats.

Den samlade värderingen av situationen och min uppfattning är att besättningen på 90E 149 har gjort en otroligt fin insats, långt utöver vad deras ansvar, och tjänsten kräver. De har visat stor yrkesskicklighet samt ett mycket gott sjömanskap. De har visat stor rådighet, personligt mod och gemensam beslutsamhet utöver det man kan förvänta sig. De har under räddningsinsatsen haft en stor respekt, parat med en ödmjukhet för vädrets krafter. Med risk för egna liv har de räddat livet på en person, och tydligt bidragit till att den samlade räddningsinsatsen kunde fullföljas med ett samlat bra resultat. Alla som var ombord på haveristen kunde bärgas, även om en person dog i sviterna av förlisningen under det närmaste dygnet.

Livräddande insats under KFÖ

Peter Dorbell som tjänstgör som pilot i Flygtroppen vid 414. Hvundkompaniet har under förbandets årliga KFÖ (vecka 219) utfört en livräddande insats på en kollega inom Flygtroppen. Peter Dorbell har under händelsen visat utomordentlig handlingskraft och rådighet. Han tilldelas MRV Coin vid Elfsborgsgruppens Befälsmöte 0 (B0) EBG B0.

Peter Dorbell från FFK och EBG förband visade under förbandets KFÖ stor handlingskraft och förmåga att agera. Under en vägtransport mellan grupperingsplats och ny baseringsplats för Flygtroppen inträffade ett akut sjukdomsläge för en av flygförarna. Peter som själv är hemvärnsman och flygförare, insåg genast att hans kamrat hade drabbats av en stroke. I sin civila gärning är Peter verksam inom sjukvården och kunde därför snabbt göra en bedömning av det uppkomna läget. I egenskap av sjukvårdsanställd så hade han tillgång till direkt nummer för tillkallande av ambulanshelikopter. Inom 30 minuter från att händelsen hade inträffat var helikopter på plats i terrängen, invidad till en lämplig landningsplats och den skadade kunde transporteras till Sahlgrenska sjukhuset i Göteborg. Den snabba insatsen bidrog till att den skadade kunde komma under kvalificerad vård utan fördröjning. Detta har i sin tur inneburit att den skadade räddades till livet, och klarade sig dessutom utan större följdverkningar av den stroke han utsattes för.

Peters agerande och snabba åtgärder är den avgörande orsaken till att den skadade överlevde och i förlängningen klarade sig så bra.

De nordiska Rikshemvärnscheferna samlade på däck på en av EBG båtar vid sina gemensamma arbetsdagar i Göteborgs skärgård under Augusti, Den norska Gmj Elisabeth Michelsen, från Danmark Gmj Jens Garly, samt Gmj Stefan Sandborg. Foto; Elfsborgsgruppen, Jonna Strömgren

Positiv framtid i en osäker värld

Under 2022 så har Västra militärregionen (MRV) ytterligare utvecklat förmågan att utöva ledning av alla förband inom regionen. Vi är delaktiga i arbetet, och MRV befäster ytterligare sin plats som en tydlig aktör, med militära enheter förstås, samt på ett engagerat sätt med andra myndigheter.

Vi har även vid EBG ansvarat för att genomföra ett gemensamt arbetsmöte med de nordiska Rikshemvärnscheferna. De besökte västkusten och hade ett gemensamt arbetsmöte där EBG stod för planering och genomförande. De tre nordiska generalerna med sin personal hann också ut en fin kväll till VINGA. Där fick de uppleva fyrsektorerna i mörkret, och den gemensamma nordiska historien som präglar våra kuster. Det är ett besök som generalerna kommer att komma ihåg, på ett positivt sätt.

Det är mycket vi har att se fram mot vad gäller utveckling inom FM och Hemvärdet, tillväxten och ekonomin för vår verksamhet avseende det som under en lång tid varit eftersatt, ser nu gynnsam ut under överskådlig tid. Det finns plats för de som vill fortsätta vara en del av den framtiden och ta ett ansvar i våra förband, eller andra delar av FM.

Den osäkra omvärlden kommer kvarstå, och kriget i Ukraina kommer fortgå, tyvärr under oöverskådlig tid. Det innebär också att vi måste vara uthålliga, och tålmodiga i vår strävan, att utveckla vårt bidrag till samhället och Försvarsmakten, samt skyddet av hembygden.

Personalen vid Elfsborgsgruppen önskar er fina helger, och på återseende 2023 för planerad övningsverksamhet.

PETER FORSBERG
CHEF ELFSBORGSGRUPPEN

Ny hemvärnssoldat – från ansökan till KFÖ

Delar ur 42. Hemvärnsbataljon efter genomförd KFÖ. Foto: Försvarmakten.

Fler än tiotusen har i år ansökt om att bli hemvärnssoldater. I denna målände skildring berättar en av dem om sin resa från ansökan till första krigsförbandsövning (KFÖ).

När jag somnade kvällen den 23 februari hade jag inte en tanke på att gå med i Hemvärnet. Men det var min andra tanke när jag morgonen efter vaknade till nyheterna på radion. Min första tanke var: "Helvete!"

Ansökan

Jag besinnade mig den där morgonen i februari. Jag lovade mig själv att skynda långsamt. Läs på om Hemvärnet och tänka igenom vad det innebär.

En vecka efter Rysslands invasion av Ukraina hade jag bestämt mig. Den

kvällen skickade jag in min ansökan. Det var den 2 mars.

Sen följde väntan som kändes som en evighet.

En dryg månad senare fick jag besked att ansökan hade skickats vidare till 42: a hemvärnsbataljon, och ytterligare en vecka senare kallades jag till säkerhetssamtal på Göteborgs garnison.

Säkerhetssamtal

Jag minns inte grad eller namn på mannen som höll i säkerhetssamtalet, men han var trevlig att prata med.

Och mycket noggrann.

Men trots verbal närkontakt av tredje graden upplevde jag samtalet positivt – nästan terapeutiskt. Det hjälpte mig att sätta ord på det jag kände.

Samtalsledaren frågade mig om jag var beredd att springa i motsatt rikt-

ning än familj och vänner som tar skydd. Ja! Det är precis det jag vill. Jag vill slåss för att försvara Sverige och vår frihet. Men då behöver jag träning och vapen. Och det kan jag få i Hemvärnet.

INTRO och skyddsvakt

Det är måndagen veckan efter midsommar. Klockan är strax efter halv åtta på morgonen. Min fru skjutsar mig till Göteborgs garnison. På radion lovar meteorologen en varm dag – ja, en varm vecka – över 30 grader.

Det är en kvart kvar tills veckans första tät av hemvärnsrekryter ska samlas på parkeringen utanför vakten. Jag tror jag är tidig. Men när jag hoppar ur bilen ser jag att de flesta redan är där. Flera unga. Många 40+. Några ser atletiska ut. De flesta ser som människor gör i allmänhet. Bara män. 59 stycken.

Denna vecka prövar Elfsborgsgruppen, som ansvarar för de fyra hemvärnsbataljonerna i Göteborgs- och Sjuhäradsområdet, ett nytt grepp. Varje dag, måndag till torsdag, börjar en ny tåt hemvärnsrekryter introduktionsutbildningen direkt följt av utbildning till militära skyddsvakt. På så sätt får förbanden soldater som kan verka från första dagen.

För att hinna med två utbildningar om vardera fyra dagar på bara en vecka bodde vi på Göteborgs garnison, ställde upp 7.45 och hade teori och praktik om vartannat fram till någon gång mellan 20 och 21 varje kväll. Sen var det självstudier fram till midnatt. Det var som att göra lumpen igen – fast 10× snabbare.

Trots mördande värme och långa dagar var humöret på topp. Alla var starkt motiverade och gjorde sitt bästa. Och för varje dag som passerade gick vi rakare i ryggen, med mer bestämda steg och uppförde oss alltmer som soldater.

Efter en vecka med AK4, TOS, säkerhet och skyddsvakt och två heldagar på Bråts skjutfält återstod på söndag kväll bara att städa kasernen och säga hej då till nya vänner. Men för några av oss blev det ett kortvarigt hej då.

Nya vänner

Vi som bodde på logement 11 skulle till samma kompani. Någon hade planerat det så. Tanken var att vi skulle känna några när vi rycker in. Och det fungerade.

Genom att sova, äta, studera och öva tillsammans hade vi på kort tid byggt en stark gemenskap. Vi uppskattade varandras likheter och olikheter. Och vi delade samma orsak och starka motivation till varför vi hade sökt. Vi klickade helt enkelt, och kom snabbt att bli vänner.

Så när vi skildes åt söndagen vecka 26 hade vi skapat en gemensam WhatsApp-grupp. Där höll vi kontakt under sommaren, och där bestämde vi träff för att ta några öl och tjöta.

Att vi dessutom fick hålla ihop som grupp i 422.insatskompani känns som en ynnest.

Introduktionsträff

Solen steker obarmhärtigt över Bråts skjutfält. Det är lunchpaus. Vi får ärt-soppan och pannkakor ur iso-kärl.

En löjtnant dyker upp och fråga efter bland andra oss som bor på logement 11. Han presenterar sig som chef för 422.insatskompani. Han har inget särskilt ärende. Vill bara hälsa på sina nya soldater. En enkel gest, men mycket uppskattat.

Detsamma gäller introduktionsträffen i Partille hemvärnsgård. Som ny i Hemvärnet har man tusen frågor. Eller åtminstone elva. Det var så många som vi hade skramlat ihop i vår WhatsApp-grupp. Vi fick svar på alla.

Men den största behållningen var att träffa några från vår pluton, och alla de tips de frikostigt delade med sig inför vår första KFÖ. Guldstoff.

Elddop

Kolonnen svänger in på den lilla grusvägen. Först två spejare på MC. Sen förstyrkans bil. Sen ett mellanrum. Och därefter huvudstyrkan. Vi eskorterar en lastbil med ammunition. Kolonnen tvärstannar. Sprängd vägtrumma. Bilarna vänder snabbt och strax är vi på väg till den alternativa vägen. Nu har min grupp – vi gröngölingar – hamnat först i huvudstyrkan. Kolonnen kör på snirklande grusvägar genom landskapet. Sceneriet utanför bilfönstret skiftar mellan hagar, snårskog och granskog. Vi är nära platsen där ammunitionen ska lastas av. Plötsligt smäller det. Mina. Vi kastar oss ut ur bilen och tar eldställning i dikena. Precis som vi har drillat de sista dagarna.

Var är fienden? Det är tyst. Sen automateld klockan två. Jag ser ingen, men skjuter nedhållande eld, patronvis, i riktning mot ljudkällan.

Gruppchefen beordrar linje höger. Mina fyra kamrater som ligger i diket till vänster om bilen hasar sig över, och ger eld. Däribland en Ksp 58. Fan vad det känns bra att ha den i gruppen.

Eldavbrott. Täck mig! Stängd mekanism. Jag fixar det, slår fram manöverhandtaget och ska fortsätta att skjuta. Men det är tyst. Fienden har dragit sig tillbaka.

Under eldgivningen har resten av huvudstyrkan lyckas vända och gett sig av. Vi är ensamma med vår utslagna bil.

På radion hör vi att huvudstyrkan har lyckats ta sig fram till avlastningsplatsen på annan väg. Plutonchefen beordrar oss att ta oss tillbaka några kilometer samma väg vi kom, till en vägkorsning där vi ska bli undsatta. Vi ger oss av, men hinner inte långt förrän vi hör eldstrid inte alltför långt ifrån oss. Fienden har gjort eldöverfall på avlastningsplatsen. Ska vi lyda order? Eller ska vi hjälpa våra kamrater? Vi har 20 procent ammunition kvar.

Eldgivningen upphör. Gruppchefen söker samband med plutonchefen. Inget svar. Har de blivit utslagna? Eller är det bara dålig täckning? Gruppchefen prövar att ropa upp understödsgruppen. Det fungerar bättre, och de berättar

att alla har klarat sig och fienden dragit sig tillbaka.

Vi fortsätter vår färd tillbaka. Först hasade. Därefter hukande. Sen springande. Och till sist i rask marsch. Det har börjat regna.

Väl på plats har vi ingen som helst täckning. Men efter en stund kommer de två spejarna på MC och berättar att övningen är slut. De erbjuder vår chaufför skjuts till bilen, som han sen hämtar upp oss med.

KFÖ

Även om kontraktet säger att jag har varit hemvärnssoldat sedan 30 juni, känns det som att det är först efter KFÖ:n jag blev det på riktigt. Och det känns bra.

Under veckorna som har gått sedan KFÖ:n har jag många gånger tänkt på vad vi gjorde. Framför allt tänker jag på övningen när plutonen eskorterade en ammunitionstransport.

Jag är imponerad av övningens komplexitet och stolt över hur väl plutonen löste uppgiften. Och jag är lite imponerad över att vi gröngölingar gjorde så bra ifrån oss.

Men den största behållningen av övningen är den förstärkta motivationen att vara med i Hemvärnet den gav mig.

Ny mening

Innan Rysslands invasion av Ukraina hade jag inte mer än flyktigt tänk på att gå med i Hemvärnet. Men så kom den 24 februari 2022.

Då visste vi inte hur illa rustad Rysslands militärmakt var och att de skulle köra fast i Ukraina. Då kändes det inte orimligt att Ryssland skulle ta Ukraina på bara några dagar och sen vända västerut mot Baltikum och kanske Polen. Och därefter...?

Jag ansökte om att gå med i Hemvärnet för att kunna möta ryssen med vapen i hand om de skulle våga sig hit.

Nu känns risken för att Sverige ska dras in i ett konventionellt krig inte lika stor som i början av året. Men risken för hybridkrigföring mot Sverige känns större; inte minst mot bakgrund av NATO-ansökan (som var helt rätt). En del av hybridkrigföring kan vara sabotage av militära skyddsobjekt eller överfall av det slag vi övade. Därför tror jag Hemvärnet behövs mer än någonsin. Och därför känns det ännu meningsfullare att vara med.

**THOMAS BARREGREN, SERGEANT
42 HEMVÄRNSBATALJON**

God beredskap och hög funktionskunskap

MC 258 med ordonnans ur en av Västra militärregionens hemvärnsbataljoner och tillika FMCK medlem, kör tryggt runt med MRV ledning stabsofficer som passagerare.

Västra militärregionens hemvärnsbataljoner har god beredskap och hög funktionskunskap. Det konstaterar stabsofficer Anders Eriksson efter att ha besökt en av höstens hemvärnsövningar.

I mitten av september genomförde en av MR V:s hemvärnsbataljoner en funktionsövning. Ledningen har som mål att regelbundet besöka bataljonerna. Med på plats fanns stabsofficer Anders Eriksson som togs emot av chefen för stödande utbildningsgrupp, bataljonschefen med flera som stöttade övningen.

Besöket startade med att utbildningschefen ledde en säkerhetsgenomgång bestående av både verksamhets-säkerhet och säkerhetstjänst. Därefter var det dags för nästa moment – övningar i stridsgrupper. Denna gång under ledning av ordinarie gruppchef med stöd av hemvärns-, och utbildnings-

gruppofficer. Innan lunch hanns det även med ett besök vid bataljonens logistikfunktion för att ta del av möjligheterna att hantera bl.a. livsmedel och laga mat. Förbandet har egna kokkärror men kan även agera med högre kapacitet liknande ”storkök”.

Med anledning av omvärldsläget har intresset för Hemvärdet ökat och gett en god påfyllnad av nya hemvärnssoldater till bataljonerna. Även om det för vissa av deltagarna innebar debut i att öva, så märktes det inte av något nämnvärt. Med bra och tydliga instruktörer som visade hur de nya hemvärnssoldaterna skulle göra så smälte alla in bra i förbandet.

– Det är intressant att se hur snabbt nya hemvärnssoldater med bara kort introubildning redan kan verka i förbandet och bidra till fortsatt utveckling, säger Anders.

Han menar att det blev en positiv uppvisning på hur förbandet kan vidareutbilda sig med hjälp av egna resurser. En förmåga som är viktig för att kunna fortsätta vidareutbilda förbandet mot att klara de krigsuppgifter som vi inom

Västra militärregionen har i uppdrag att hantera.

Efter lunch var det så dags att se de delar som genomförde skarpstridsskjutning. Detta skedde genom att åka motorcykel mellan platserna med skarp-skjutning och sjukvårdstjänst. Tre möjliga mottagningsplatser för skadade visades också upp. En i tält, en i byggnad och en i carport. På samtliga tre platser hölls bra presentationer. Det visades även prov på ett skarpt stridsskjutningsmoment. Eldöverfallet löstes för övrigt bra av styrkan i Bandvagn 206. Dagen som avslutades med att se vapenutbildning och skarpskjutning med kompetensprov upplevdes som mycket lyckad.

– Det är glädjande att kunna rapportera till chefen MR V, att utvecklingen av hemvärnsbataljonens deltagare, i flera funktioner kan bidra till vår militära förmåga inom Försvarsmakten, avslutar Anders Eriksson.

PETER FORSBERG

Intervju med Fredrik Hesselman

Stf Regementschef Amf 4, överstelöjtnant Fredrik Hesselman.
Foto: Mathilda Arthursson Försvarmakten

Sedan den 1 augusti 2022 har Älvsborgs Amfibieregemente en ställföreträdande regementschef. Vi är många som är nyfikna på vem du är och var du kommer ifrån.

Vi börjar med frågan:
Vad har du för bakgrund?

– Jag ryckte in på Kustartilleriets Befälsskola 1983 här i Göteborg och arbetade på KA 1 fram till 1999, först på Kustjägarskolan, därefter Amfibiebataljonen. Tidigt inriktade jag mig mot navigation och båttjänst och var en av de första plutoncheferna på båtpluton med Stridsbåt 90 H. Efter att ha läst till kapten så placerades jag på 5.Amfbat som chef för 505.Kustjägarkompaniet, en tid som jag uppfattar som den viktigaste och mest lärorika i min karriär. Efter chefsprogrammet var jag på Högkvarteret i 14 år i olika

befattningar. Jag har också tjänstgjort i Afghanistan och varit försvarsattaché i Etiopien. Efter detta var jag på HKV/ledningsstaben i fyra år och arbetade bland annat med perspektivstudier. En tid som jag särskilt vill lyfta fram är mina två år som sektionschef på Rikshemvärnsstaben med general Roland Ekenberg som chef. Denna tid gör att jag ”brinner” för Hemvärdet och våra frivilligorganisationer, de utför ett fantastiskt arbete.

Vilken var din senaste befattning?

– Chef för amfibieavdelningen på SSS i Karlskrona mellan 2018–2022 som utvecklingsansvarig för Amfibiebataljon 2030.

Hur är du som officer?

– Jag ser mig själv som orädd och en som vågar ta beslut och initiativ. Jag litar på mig själv men har också stor tilltro till mina medarbetare. Jag är

krävande som chef och förväntar mig att mina medarbetare tar modiga och framåtriktade beslut. Bättre ett beslut som är lite fel än inget alls.

Hur kommer det sig att du blev stf regchef på Amf 4?

– På grund av tidigare erfarenheter från HKV och med arbetet att utveckla framtidens amfibiebataljoner så blev jag tillfrågad om jag kunde tänka mig att bli ställföreträdande regementschef.

Vad hoppas du kunna tillföra Amf 4?

– Som stf regementschef vill jag vara den som entusiasmerar de yngre att vara modiga, orädda och kunna ta beslut som är riktade mot framtiden.

Jag fick höra ett rykte om att du fått Kungliga Krigsvetenskapsakademins förtjänstmedalj, stämmer detta?

– Ja, det stämmer. Den fick jag för mitt arbete med Amfibiebataljon 2030. Jag är också medlem i Kungliga örlogsmanasällskapet och har skrivit ett flertal artiklar och hållit föredrag.

Som engagerad i Garnisonssällskapet så hör jag att vi har en framtida föredragshållare på våra öppna mässkvällar som vi genomför 8–10 kvällar varje år.

– Absolut. Jag ställer mer än gärna upp på detta.

På skaldjursfesten berättade du under ditt tal att du och din respektive hade flyttat till västkusten. Hur kommer det sig att ni tog detta steg?

– Jag tycker om västkusten med sin maritima miljö. Med åren som går så har också min koppling till Skåne blivit starkare. Dessutom är Göteborg en mycket trevlig stad.

Jobbet är ju bara en tredjedel av vår dagliga tid. Vad brukar du ägna dig åt på fritiden?

– Jag är mycket intresserad av jakt och skytte. Då jaktmarkerna ligger i Stockholms skärgård så har det inte blivit så mycket av den varan på senaste tid. Däremot har jag nyligen blivit medlem i Mölndals skytteförening. Jag är även mycket militärhistoriskt intresserad. Jag vill slutligen också påtala hur positiv jag är att ha fått befattningen som ställföreträdande regementschef och ser fram emot att tillsammans med personalen arbeta mot framtiden.

**JONAS RYNNER
INTERVJUADE**

Renovering av regementets kanoner m/1881

Nyrenoverad kanon på plats framför Stabsbyggnaden Amf 4.

Våren 2021 fick Artilleriavdelningen i Göteborg en förfrågan från Amf4 om vi kunde åta oss att renovera de två kanoner m/1881, som stod utanför byggnad 1 samt utanför mässen.

Vi åkte och tittade på dem och kunde konstatera att de var i ett bedrägligt skick men såg det som en utmaning och vi tog på oss uppdraget.

I juli 2021 anländer kanonerna till vår föreningsgård och efter högtrycksvätt och demontering av eldrör samt hjul, konstaterar vi att lavetter och eldrör tyvärr är i ännu sämre skick än vad vi först hade bedömt. Som tur var kände

Artilleriavdelningen till två kanoner i bättre skick som låg utomhus på en bakgård hos Arsenalen i Strängnäs och efter diverse turer med armémuseum, regementet och Arsenalen fick vi möjlighet att byta lavetter och eldrör.

Lavetterna

Lavetterna från Arsenalen tillverkades av Stockholms vapenfabrik 1894. De var avskalade på allt som gick att ta bort, såsom sitsar, bromsar, svansspik etc. så dessa delar var vi tvungna att ta loss från de ursprungliga pjäserna. – Har ni provat att lossa saker som suttit i 140 år? Och inte hjälpte det att någon hade svetsat fast en del delar... Mycket värme och våld i varierad grad är ett recept. Lavetterna slipades ned

till grunden och började målas, och målas, och målas. Den blågrå linoljefärgen som vi använde, är mycket lik ursprungsfärgen. Delarna från de andra kanonerna slipades och lagades där de var trasiga och monterades på de nya lavetterna. Eftersom lavetterna från Arsenalen inte var gjorda av samma tillverkare som de från Amf4, var det lite olika hål-bilder, så det blev att värma och bygga om lite för att de skulle passa. Nya bromsband tillverkades, det är två vajrar som sitter bredvid varandra med ett antal småbelägg med läderskoning på. Vajrarna finns inte att köpa så även de fick tillverkas, det är två 4-slagna vajrar som är hopsyddas för att bli parallella. Även nya svansspikar svarvades till och monterades.

Eldrören

Eldrören är tillverkade av tyska Krupp 1881 med en kaliber på 8,4 cm och har nummer 48 och 50, en har sitt ursprung på A2 här i Göteborg och den andra på A1 i Stockholm. Modellen är den första bakladdade pjäsen i fältartilleriet. Det ena eldröret var i gott skick och relativt lätt att ta isär men tyvärr hade det kommit in vatten i det andra och slutstycket var fastrostat, med en rejäl press på en mekanisk verkstad lossnade det till slut. Slutstyckena togs isär och gicks igenom. I originalskick var eldrören brunerade men är nu lackerade med en färg som efterliknar originalet.

Hjulen

Det största jobbet blev att reparera hjulen. Senast de renoverades hade man använt limträ och det hade nu börjat släppa i limningen på flera ställen samt även ruttnat, väldigt många ekrar samt löt fick nytillverkats. Normalt sett tillverkar man hjul inifrån och ut och avslutar med att glödgå hjulringen så den sväller och monteras på hjulbanan. När hjulringen svalnar krymper den och tvingar ihop hjulbanan som gör att alla hjulets delar sitter fast. Med denna metod försvinner all skyddande färg mellan löt och hjulring, så i stället valde vi att bygga ihop hjulet med hjulringen på plats. Svårare och jobbigare men med grundfärg och flera lager färg intakt, kommer hjulen hålla mycket längre.

Före.

Nylackad.

Avskalad lavett.

Återlämningen

Fredagen den 26 augusti 2022 återlämnades kanonerna ceremoniellt till regementet, Kronprinsessans överlämnande av Amf4:s nya fana och regementets dag gjorde stunden extra högtidlig. Artilleriavdelningen hade tillverkat två mynningskydd med regementets emblem dagen till ära. Totalt har vi lagt ca 1200 timmar under drygt ett år och vi är väldigt nöjda med resultatet. Glädjande nog bestämde chefen att kanonerna skulle stå tillsammans igen framför byggnad 1.

**ARTILLERIAVDELNINGEN
I GÖTEBORG
PROJEKTLEDARE PATRICK SAAR
OCH BJARNE FLYBORG**

Faktaruta

- 8,4 cm kanon m/1881 System Krupp
- Sveriges första enhetskanon.
- Den ersatte samtliga tidigare fältartilleripjäser och drogs av 6 hästar.
- Totalt tillverkades 207 pjäser, de första av Krupp och de senare på licens av Finspång och Bofors.
- Eldröret väger ca 460 kg. Totalvikt 1015 kg. Mekanismen är kil med Broadwells tättring.
- Lavett är m/1881 av pressad stålplåt, utan rekylhämning.
- Räckvidden är ca 6 km.
- Laddningen består av 1,5 kg svartkrut i kardus, senare 0,5 kg kanonkrut.
- Uppgift när kanonen utgick ur systemet är oklart, ett antal byggdes om till värnkanoner efter utrangering från artilleriet. Kanonen finns med i "Vapenregister för Armen" 1951 års upplaga.
- GRG m/48 är byggt på samma eldrör dvs samma kaliber, räfflor och bommar

”Trygga en livsnödvändig försörjning...”

Energi – hur klarar vi oss under störda förhållanden?

Citatet här ovan har varit en återkommande formulering i otaliga utredningar och planer.

I inriktningar av totalförsvaret har betonats att en god försörjningsberedskap är avgörande för att Sverige ska kunna motstå påtryckningar och hot.

Man kan väl lägga till, att det också är en grundbult för att upprätthålla försvarsvilja och motståndskraft.

Vi ska här göra några nedslag i energiförsörjningen när det gäller olja och drivmedel. Elkraft återkommer vi till i en kommande artikel.

Idag ansvarar Energimyndigheten för regelverket när det gäller beredskapslagring av råolja och oljeprodukter av olika slag. Detta innehåller ett antal komplexa parametrar. Allt grundas på lag, förordning och föreskrifter.

Oljelagrens storlek för försörjningskriser bestäms en gång per år

Årligt beslut tas om vilka branschaktörer som är lagringsskyldiga.

Lagringsåret är 1 juli tom 31 juni

Storleken på lagringsskyldigheten grundas på vad den lagringsskyldige har sålt eller förbrukat under det närmast föregående basåret.

Regelverket gäller både importörer, säljare och förbrukare.

Kopplingen till EU-direktiv är att en nation förbinder sig att lagra olja som motsvarar 90 dagars nettoimport.

Listan över lagringsskyldiga aktörer i vårt land, är ganska omfattande. För att ta några exempel: LKAB, Stockholms Exergi (jo, företaget heter så), Air BP, Circle K Sverige, Lantmännen Aspen i Hindås, OK-Q8, Preem, ST1, Skelleftebränslen AB. Med flera.

Bristsituation? Ja, det kan inte uteslutas...

I fredstid har det hänt enbart två gånger i Sverige. Suezkrisen 1956 och 1974 när OPEC-länderna kraftig ökade råoljepriserna. 1974 ledde det till ransoneringskuponger och en och annan privatperson lagrade förmodligen bensin eller diesel i oljefat eller på andra sätt.

En fråga som lätt infinner sig är förstås om de omfattande nuvarande störningarna i energitillgång i Europa kan innebära, att vi i vårt land ställs inför behov av ransoneringskuponger?

Svaret är i mångt och mycket att "... det beror på...". Det finns hos myndig-

heterna en rad verktyg för att hantera större bristsituationer. Innan ransoneringskuponger är nödvändig talar Energimyndigheten om:

- Sparkkampanjer till förbrukarna
 - Förbrukningsdämpningar – på olika sätt
 - Prioritering av försäljning till vissa grupper, tex samhällsviktiga transporter, Försvarmaktens behov, hälso- och sjukvårdens aktörer etc
- Men – inte desto mindre kan staten behöva tillgripa ransoneringskuponger – digitalt kanske eller förmodligen i pappersform.

Regeringen beslutar om ransoneringslagen (1978:268) ska tillämpas. Lagen är rik på paragrafer och reglerar allt från ansvar, skyldigheter för näringsidkare och ransoneringsbevis till vite, uppgiftsskyldighet inlösen och förfogande.

Kommunerna får en viktig roll vid ransoneringskuponger. Den ska då aktiveras en kommunal kristidsnämnd (icke att förväxla med kommunal krisledningsnämnd) med uppgifterna att medverka vid allmän prisreglering och ransoneringskuponger samt "...vidta de åtgärder som behövs för försörjningen med nödvändiga varor..."

Den 1 oktober i år inrättades en högre regional ledningsnivå i Sverige. Länen klustras i 6 civilområden med en civilområdeschef och ett beredskapskansli som nu är under uppbyggnad. Västra civilområdet omfattar Hallands och Västra Götalands län. Vid en ransoneringskuponger kommer både civilområdeschefen och länsstyrelsen att ha uppgifter att stödja och samordna arbetet.

Statliga lager? Högaktuellt igen

Under en följd av år har den frågan inte alls varit på agendan. Men som en följd av det kraftigt försämrade omvärldsläget, kriget i Ukraina, oförutsägbarheten i händelseutvecklingen och framför allt konsekvenserna av de avbrutna gasleveranserna från Ryssland till länder i Europa har lagringsfrågan blivit högaktuell.

Ett antal länder på kontinenten lagrar olja, bryter kol, lagrar reservlager av gas mm.

Så nyligen som 1 november i år har MSB lämnar en rapport till Regeringen om utvecklingsbehov av det civila för-

svaret mot 2030. Där lyfter man fram behovet av att inrätta nationella beredskapslager för olika försörjningsområden. Det är nu upp till Regeringen att bedöma och besluta i den frågan. Samtidigt pågår det sedan i år också en omfattande utredning "Ökad försörjningsberedskap för varor och tjänster från industrin". Delbetänkande i december i år, slutredovisning 31 oktober 2024.

Fram till mitten av 1990-talet hade vi i landet drygt 30 miljoner statliga oljelager. En särskild myndighet – Statens oljelager, SOL – ansvarade för verksamheten. 1998 lades myndigheten ner och oljeprodukterna tömdes i rask takt under hela 1990-talet.

Lagren fanns från Skogaby i söder (Halland), över en rad anläggningar i Mellansverige till Nedre Norrland och Murjek i Övre Norrland. Olja, diesel, bensin och flygbränsle var de vanligaste produkterna. Lagret i Vänersborgsområdet var lite unikt, då det försörjdes genom fartygsleveranser. Den dåvarande järnvägen Borås-Ulricehamn-Jönköping hade sin betydelse för lagring i Småland.

Parallellt med detta lagrade också bland andra Försvarmakten, dåvarande SJ och Vägverket för sina egna energibehov.

Och i Trondheimsområdet anlade och drev Sverige från slutet av 1950-talet och under några år en större anläggning för främst flygbränsle. Den var ägd av Sverige, svensk personal arbetade där och det ledde till en förbättring av både vägar och av järnvägen från västra Jämtland till trakten av orten Hell. Verksamheten avvecklades under första halvan av 1960-talet.

Idag finns fem raffinaderier i Sverige

Vi har en omfattande raffinaderikapacitet i Västsverige. Men med störda förbindelser så bygger verksamheten givetvis på att import av råolja kan ske så gott det går.

Preem driver två raffinaderier i Sverige: Lysekil och Göteborg. De producerar ca 80 % av den svenska kapaciteten och ca 30 % av den nordiska marknaden. I Lysekil har raffinaderiet ett antal komplexa anläggningar för förädling av råoljan till en rad olika produkter. Detta är Nordens största raffinaderi, huvudsakligen importör av rysk råolja. Förändring av importen har skett med

anledning av Rysslands krig mot Ukraina. Kapaciteten är runt 12 miljoner råolja per år.

St 1 har ett raffinaderi i Göteborg, främst för importerad råolja från Nordsjön. Här framställs bland annat gasol, bunkerolja, flygfotogen, bensin och diesel.

NYNÄS har ett raffinaderi i Göteborg och ett i Nynäshamn. De producerar bl.a. bitumen avsett för produktion av asfalt till den nordiska marknaden.

Det finns också ett par tillverkare av smörjoljor i Västsverige.

När det gäller grannlandet Norge så – trots sin mycket omfattande gas- och oljeutvinning i Nordsjön och i Nordatlanten – finns det endast ett större raffinaderi i Norge. Det ligger i Mongstad, en bit utanför Bergen. Kapaciteten är ca 10 milj ton råolja per år. Anläggningen bevakas för övrigt av det norska hemvärnet sedan november i år.

Tillfällig minskning av dagens beredskapslagring

Lageravtappning innebär att avsteg från volymerna kan behöva göras. Detta är en ovanlig åtgärd. Syftet är att detta ska bidra till en viss kollektiv stabilisering vid en omfattande internationell störning – som konsekvenser av Rysslands anfälls- krig mot Ukraina.

Regeringen beslutade i mars i år att bidra till stabilisering på europamarknaden, med att ta ut ca 550 000 fat olja ur beredskapslagren. Detta motsvarar ca 3% av den svenska lagringen.

Som sagt, vi saknar idag statliga oljelager. En ny syn och därmed en uppbyggnad förefaller vara på gång, men än så länge är lagringskraven utlagda på de kommersiella aktörerna i branschen. Vi har samtidigt i Sverige en avsevärd raffinaderikapacitet – i Västsverige. Men givetvis är det helt avgörande, att vi även i störelägen kan importera råolja.

Den säkerhetspolitiska händelseutvecklingen i vårt närområde visar på hur snabbt långtgående störningar kan uppstå, likt i ett dominospel kan brickorna vi har falla en efter en.

En reflektion är att vi inte kan ta försörjningsmöjligheterna i vardagen för givna, och att systematiska förberedelser inte bara är önskvärda utan också nödvändiga. Och givetvis att vi måste omsorgsfullt skydda vår infrastruktur i energibranschen, hamnarna i Västsverige, noder och flöden.

Vår förmåga att leda och samordna skyddet är avgörande – inte bara för Västsverige

LEIF ISBERG

Vi rekognoserade ofta på krigsuppgifterna

Under 80 och 90-talet genomförde krigsförbandens chefer besök den terräng som vi skulle verka i om det värsta hände.

Målet var att vi skulle känna terrängen bättre än fienden. Jag var under 80-talet placerad vid Infanteribrigad 15, IB 15. En brigad med huvuduppgift att mobilisera söder Borås och efter mobilisering marschera till vår huvuduppgift. Vår uppgift var att försvara viktigare terrängavschnitt så Pansarbrigader skulle kunna röra sig då de skulle slå en landstigen fiende. Vårt brigadområde var i grova drag mellan Brommolla och Kivik.

Med min bataljon, den 2: a bataljonen i norra området.

Vi följdes alltid av personal från dåvarande Warszawapakten främst då östtyskar. Men enligt Säpo som alltid följde våra övningar så hade även personal troligen från den polska marininfanteribrigad som skulle landstiga först vid ett anfall mot Sverige i detta område tagit färjan till Ystad och besökt stränderna. Ibland blev man lite förvånad av att det pågick så öppet. Vid ett tillfälle då vi rekade runt Stenshuvud så såg vi ett antal bilar registrerade i Östtyskland stå parkerade utan för ett hus som hade konstiga antenner. Vi rapporterade till Säpo som återkom och talade om att det var rakt under länksignalernas riktning från radaranläggningen som fanns där ute.

Nu till en speciell övning. En gång under n rek så kommanderades brigadchefen för IB 15 och några ur bataljonsledningen för min bataljon av Militär befälhavaren, MB, för Militärområde Syd att inställa oss i Helsingborg.

Alltså på andra sidan Skåne. Vi möttes vid en siloanläggning i Helsingborg och

visades upp på taket. Där uppe väntade delar ur Milostaben med chefen i spetsen. Där fanns också ett antal andra överstar. De presenterades sig och sa att de var chefer för de tre Pansarbrigaderna som då fanns i Skåne. PB, 2, 6 och 7 samt chefen för Tredje artilleriregementet A3. Jag blev ganska ödmjuk och undrade vad en löjtnant och bataljonsadjutant som jag hade att göra i detta sällskap.

MB hälsade oss välkomna och lämnade över ordet till sin stabschef.

Stabschefen förklarade att MB ville belysa ett tänkbart läge. Det läge som vi skulle diskutera var ett scenario som bestod i att Warszawapakts förband hade tagit Danmark och påbörjat att ta ett brohuvud i Helsingborg i syfte att kunna utnyttja hamnen för styrketillväxt. Vår uppgift var att återta hamnen och avbryta denna styrketillväxt. Fientliga förband behärskade hamnområdet och en bit in. Egna förband i området var en lokalförsvarsbataljon och värnförband som var i befästningar men i hårda strider och reducerade. Det fasta Kustartilleriet norr Helsingborg var i stort sett utslaget i förbekämpningen.

Brigadcheferna fick redogöra för sina förband och hur de skulle tänka sig att agera.

Chefen PB 7 pekade på Glumslövs höjden och sa. Min brigad tar fram till höjderna varifrån vi kan bekämpa mål i staden. Chefen PB 6 pekade åt ett annat håll och redogjorde hur hans brigad hade tagit terräng och höll den samma. Slutligen gjorde PB 2 på motsvarande sätt och visade var hans brigad skulle finnas. Chefen IB 15 fick uppgiften att öppna en väg in i staden.

Vid denna tid så gick inte pansarförband gärna in i bebyggelse. MB frågade chefen A3 vilket understöd chefen IB 15 kunde påräkna. Chefen A3 sa att chefen IB 15 kunde kontinuerligt påräkna understöd av tre haubitsbataljoner.

När chefen IB 15 skulle redogöra för hur planen skulle se ut för att återta hamnen så fick bataljonschefen 2/IB15 berätta för hur det kunde tänkas se ut.

Kommer alltid att minnas denna övning där det hela slutade med en beskrivning hur en infanteribataljon med en pluton i täten slog sig fram längst en väg mot Helsingborgshamn, understödda av tre pansarbrigaders samlade eldkraft och tre haubitsbataljoner och två granatkastarkompanier.

JOHN-OLOF FRIDH
DÅ BATALJONSADJUTANT 2/IB 15

Försvarmaktens centrala ledning i utveckling – Förvarsstaben uppstår

Foto: Axel Öberg/Försvarmakten

Bakgrund och syfte

Vid årsskiftet inleds en omfattande förändring av Försvarmaktens centrala ledning då dagens Ledningsstab och Produktionsledning slås samman till en förvarsstab. Förändringen är dock större än att enbart handla om en organisationsförändring och ett namnbyte utan handlar främst om att fullfölja redan ansatt riktning med ökad rådighet för försvarsgrenarna Armén, Flygvapnet och Marinen samtidigt som den centrala ledningen blir mer strategisk och inriktande. Arbetet kommer inte att vara avslutat i samband med att Förvarsstaben (FST) uppstår den första januari 2023 utan handlar snarast om att då ha nått ”slutet på början”. Processen startades av ÖB genom en dagorder där både inriktning och mål för utvecklingen slogs fast. Förutom ökad strukturell robusthet och

ökad enkelhet i processerna, ser ÖB behovet att ta ut en cirka 20 % ratio relativt dagens personella volymer i Högkvarteret (främst avseende yrkesofficerare). Detta för att öka resurserna i kärnverksamheten genom att ökad rådighet på försvarsgrensnivå efter hand ges tydliga förutsättningar genom tillförda personalresurser. Det är dock värt att notera att regeringens beslut om att söka medlemskap inte förelåg vid tiden för utgivningen av ÖB dagorder. Nato-medlemskapet kommer på sikt kräva ett uttag av en relativt stor mängd företrädesvis yrkesofficerare för tjänstgöring i bl.a. alliansens stående kommandostruktur.

Politiska beslut på plats för Förvarsstaben

Den nya förvarsstaben beslutades i juni innevarande genom regeringens

beslut om ändring av Försvarmaktens myndighetsinstruktion. Chef blir artikelförfattaren generallöjtnant Michael Claesson, vilket också beslutades av regeringen i juni. Försvarmakten har sedan tidigare (FM budgetunderlag för budgetåret 2023) hemställt till regeringen om att besluta om att inrätta Rikshemvärnsstaben (RHS) och att den liksom försvarsgrensstaberna blir en egen organisationsenhet. I skrivande stund ser det emellertid inte ut som om regeringen avser ta ställning i frågan i samband med årets budgetproposition. Försvarmakten kommer alltså jämt att driva på för att RHS ska ges en försvarsgrenslignande struktur. Tills vidare kommer staben inordnas som en enhet eller avdelning i FST.

Förvarsstabens enheter och avdelningar

Förvarsstaben och dess chef kommer under ÖB ansvara för myndighetens strategiska plan som omfattar 12 år, men också för den genomförandeplan som ska omfatta 6 år. Målet är att Försvarmaktens centrala ledning ska arbeta med att skapa tydliga mandat och förutsättningar för kärnverksamheten i alla beredskaps- och konflikt-nivåer. Utformningen av hela den centrala ledningen ska över tid präglas av ökad enkelhet samt god funktionalitet i samtliga strategiska typsituationer (normalläge, säkerhetspolitisk kris samt väpnat angrepp). Förvarsstaben kommer från och med årsskiftet bestå av tre större enheter: Strategi-; Genomförande- och Stödenheterna. Strategienheten kommer ha det huvudsakliga ansvaret för att ta fram den strategiska planen genom att omsätta politisk styrning och inriktning till militärstrategiska mål, inriktning och mandat. Den strategiska planen beslutas av ÖB. Genomförandeenheten kommer i sin tur ha huvudansvaret för att ta fram genomförandeplanen som beslutas av chefen för förvarsstaben (C FST). Stödenheten kommer inom ramen för båda nämnda planverk, ansvara för att skapa nödvändiga förutsättningar för främst materiellproduktion, men kommer också ha viktiga uppgifter inom andra delar av förmågutvecklingen som till exempel infrastruktur. Inledningsvis kommer Stödenheten också ansvara för styrning av förbandsproduktion för funktionerna ledning och logistik samtidigt som frågan utreds om hur nämnda funktioner

framgent ska organiseras och ledas utanför den centrala ledningen. Samtliga enheter är på olika sätt involverade i båda de huvudsakliga planverken även om det finns ett tydligt huvudansvar. Förutom de tre enheterna organiseras även ett antal fristående avdelningar inom FST. Dessa är avdelningen för ekonomistyrning och verksamhetsutveckling (FST EVS); juridik (FST JUR); HR (FST HR), kommunikation (FST KOMM) samt specialförbandsledningen (FST SFL). Försvarsgrens- och stridskraftschefer kommer rapportera till C FST, men kommer närmare ÖB inom ramen för nya mötesformat. Som nämns ovan ser det för närvarande också ut som om Rikshemvärnsstaben åtminstone tillfälligt kommer organiseras som enhet eller avdelning ingående i FST.

Andra delar av FM centrala ledning

De andra delarna som ingår i FM centrala ledning, omfattar en operationsledning – OPL och som tidigare den militära underrättelse- och säkerhetstjänsten – MUST. Förutom namnbytet på dagens insatsledning till OPL, sker initialt inga omfattande organisations-

förändringar. I stället behålls dagens J-struktur (Joint) med avdelningarna J 1 – J 9. Samtidigt inleds en översyn avseende funktionalitet, kapacitet och gränssnitt mot såväl FST som MUST och förstås försvarsgrensstaberna. Förutom att kalibrera gränssnitten mot övriga delar avseende underrättelse- och säkerhetstjänst, utvecklas MUST vidare i särskild ordning.

Vägen framåt

Arbetet med att implementera Försvarsstaben och övriga förändringar av FM centrala ledning kommer förstås behöva pågå under flera år. I det första steget kommer dock FST uppstå varvid arbetsformerna i många avseenden kommer ändras med bland annat minskad detaljstyrning från Högkvarteret och där huvuddelen av ansvar och styrning av främst förbandsproduktion, men också fler och fler delar av materielproduktionen, övertas av försvarsgrenarna. I det andra steget där analys och förberedelser påbörjats parallellt med ovan nämnda implementering, analyseras bland annat försörjningsbarhet avseende olika personal-kategorier varvid Högkvarterets personalramar kommer minska till

förmån för både försvarsgrenarnas ökande ansvar, men också de behov som uppstår inom ramen för ett kommande medlemskap i Nato. Vidare utreds framtida organisering av produktion och utveckling av de förband, staber och skolor som sorterar under logistik- och ledningsfunktionerna. Överlag är målet att inga organisationsenheter ska produktionsledas direkt från Högkvarteret. Som ansvarig under ÖB för införandet av ny central ledning liksom försvarsstabens blivande chef, känner jag ett starkt stöd från hela organisationen. Det kommer med all säkerhet uppstå en lång rad utmaningar som behöver hanteras längs resan, men både omvärldsläget och kommande medlemskap i Nato kräver andra styrformer och att resurser frigörs liksom en kulturell resa för att minska centralstyrningen till förmån för ökad rådgivning och ansvar för resurser nära Försvarsmaktens kärnverksamhet.

**GENERALLÖJTNANT
MICHAEL CLAESSION
INFÖRANDELEDARE L 23 OCH
UTSEDD C FST FRÅN 230101.**

Bilden är utlånad av Officerstidningen.

GSGBGKF eller ”Ordföranden har ordet”

Så lägger vi ytterligare ett halvår till handlingarna. Det har varit ett relativt intensivt halvår med ett antal genomförda aktiviteter. Vi deltog i firandet av Marinen 500 år och bidrog med uppskattade bidrag till Garnisonens dag under augusti, se separat artikel om detta. Den största aktiviteten utgjordes dock av kamratföreningsträffen i början av september med cirka 130 deltagare från övriga KA-föreningar, även här finns närmare beskrivning i separat artikel. I mitten av oktober genomfördes en dagsutflykt till den nyligen återinvigda mätstationen på Hyppeln. Ni som inte besökt den rekommenderas varmt att göra så, en synnerligen intressant plats med en vidunderlig utsikt över den norra skärgården, ta gärna del av Erik Pousars rapport från besöket. Avslutningsvis genomförde vi den 26 oktober vårt höstmöte med ett

intressant eftermiddagsprogram (Tack Anders Berntsson!), medaljering av förtjänta medlemmar och trevlig samvaro på mässen. I tillägg fortsätter aktiviteterna i traditionsrummet under Bertil Kärnefelts ledning, tack till alla som bidrar till detta viktiga arbete.

Om vi blickar framåt så kan ni redan nu göra en markering i almanackan för den 20 april då föreningens årsmöte kommer att genomföras på Älvsborgsmässen. Formell kallelse kommer att skickas ut i enlighet med stadgarna. Ytterligare lite längre fram planerar vi för en heldagsutflykt till Eksjö i mitten av maj. Vår tanke är att vi skall bekanta oss både med den militära verksamheten och den unika trähusbebyggelsen som staden bjuder på.

Slutligen några administrativa kommentarer. Garnisonssällskapetets huvudstyrelse har beslutat att lägga ner hem-

värnssektionen och att dess medlemmar, ett tjugotal, skall föras över till Kamratföreningssektionen. Vi hälsar dessa nya medlemmar varmt välkomna till oss. Om allt fungerat som det ska så har ni som är medlemmar i Kamratföreningen fått ett litet julbrev åtföljt av ett inbetalningskort för medlemsavgiften för 2023. Om ni av någon anledning inte fått detta hemsänt till er går det bra att betala in medlemsavgiften om 150 kronor till Plusgirokonto 33 32 61-6. Glöm inte att ange adress och helst också e-postadress för att underlätta digital kommunikation.

Med dessa rader ber jag att få tillönska alla medlemmar en god jul och ett gott nytt år, vi ses förhoppningsvis vid flera av de aktiviteter vi planerat för våren.

PETER ADOLFSSON
ORDFÖRANDE
KAMRATFÖRENINGSSSEKTIONEN

Prima utsikt vid Hyppelns mätstation. Foto: Erik Pousar

Stuguthyrning 2023

Välkommen med din anmälan om att hyra stuga sommaren 2023. Anmälan öppnar den 1 januari och stänger den 8 april. Läs mer om våra härliga stugor på hemsidan.

Via avtal med Göteborgs garnison disponerar Garnisonssällskapet fyra stugor som sällskapetets medlemmar kan hyra för rekreation och friluftsliv i fantastiska skärgårdsmiljöer.

Stugorna har olika standard, men gemensamt är att de alla har kyl/frys, köksutrustning, porslin samt sängplats med kuddar och täcken (ej sängkläder) för minst sju personer (OBS ej Rörö). Standarden är enkel men samtliga stugor är charmiga och mycket vackert belägna.

Hyppeln – i mångas hjärtan

Deltagarna. Foto: Erik Pousar

Lunch. Foto: Erik Pousar

Mätstation inneifrån. Foto: Erik Pousar

Mätstation. Foto: Erik Pousar

På nätet finns sidan **Udda utflykter att finna:** <https://uddautflykter.se/guide/bohuslan/hyppelns-matstation/>

Sidan berättar om 465 ”udda utflykter” utspridda över vårt land. Av dessa finns tre på Hyppeln. Utöver mätstationen så är det Klyvna stenen och Döingeröset. Även utan dessa sevärdheter är Hyppeln värd en utflykt. Resan dit sker med hjälp av vägverkets färjor. Först från Hjuvik till Hönö och därefter från Burö till Hyppeln. Resan kan ske med eget fordon eller med buss från Göteborg. En del turer direkt, andra krävs byte av buss. Sammantaget mycket enkelt. Runt ön går en utmärkt vandringsled med barnvagnsstandard. Sommartid finns fina bad varav ett är mycket barnvänligt.

Bebyggelsen och hamnen är Bohus-

län som det skall vara och en bra restaurang är öppen under sommarmånaderna.

Den 21 september arrangerade garnisonssällskapets kamratföreningssektion en utflykt till ön. Vi samlades vid Burö färjeläge. Vädret var precis så fantastiskt som det kan vara i slutet av september. Efter överfart till Hyppeln möttes vi av våra ciceroner. Auktoriteter som vet att berätta ökar förstås upplevelsen och är jämte möjligheten att träffa kamrater en av fördelarna med kamratföreningssektionens utflykter.

Mätstationen är av så kallad lodbasstyp. Detta innebär att mätinstrumentet höjd över den yta som målet finns på är känd. På Hyppeln är detta inte så svårt eftersom havsytan är lättinmätt. Utöver detta kända avstånd krävs två vinklarför att avståndet till målet, vil-

ket i detta fall vanligtvis var ett fartyg. Vinkeln mellan katet (axel) som går ner från mätinstrumentet till vattenytans höjd och den katet som utgår därifrån mot målet är vinkelrätt oaktat val av vinkelsskala. Den andra vinkeln erhålls från mätinstrumentets vågbas ner till den axel som leder ut till målet. Med dessa ingångsvärden kan Pythagoras sats användas för att mäta avståndet från den imaginära brytpunkten under mätstationen till målet. Genom att göra upprepade mätningar erhålls underlag för att beräkna kurs och fart. Sammantaget ger detta de viktigaste ingångsvärdena som krävs för att beräkna den framförpunkt där målet och avskjutna granaterna skall mötas.

Sammantaget en fantastisk dag innehållande allt. Bilderna talar förhoppningsvis för sig själva.

ERIK POUSAR

Garnisonssällskapets årliga skaldjursfest.

Den 1 oktober genomfördes vår årliga skaldjursfest.

Trycket var som vanligt stort och vi var ca 100 som samlades för att avnjuta en magnifik skaldjursbuffé.

Precis som föregående år hade vi provsmakning av ostron och vårt sedvanliga hummerlotteri.

Vår stf regementschef, Fredrik Hesselman pratade i sitt tal om den osäkra tid vi lever i och de utmaningar vi har framför oss.

Efter buffén blev det sedvanlig dans och nytt för i år var att vi hade hyrt in en DJ som ansvarade för musiken. Ett mycket lyckat drag.

Stf regementschef.

Ostronöppning.

Personal.

Ordförande.

Öppen mäss våren 2023

Öppen mäss har med avbrott för coronan erbjudits sedan 2013.

Initialt var huvudmålgruppen hemvärnssoldaterna och till garnisonen knutna föreningar. Då hade garnisonen precis överlevt men framtiden var fortfarande osäker. Ett viktigt ingångsvärde var att värnplikten sedan 2010 var vilande vilket gjorde att Soldathemets framtid var högst osäker. Nu är allt annorlunda. Värnplikten är återlagd och antalet värnpliktiga ökar

stadigt. Antalet kontinuerligt anställda soldater (GSSK) fortsätter detta till trots också att öka. För att frigöra lokaler och ytor har två av tre hemvärnsbataljoner flyttats ut från området. Utifrån ovanstående har Garnisonssällskapet beslutat att flytta de öppna mässkvällarna från onsdag till torsdag. En förhoppning är att på sikt hitta ett system där de öppna mässkvällarna sammanfaller med att något eller några GSSK-förband är friplanerade på fredagen. I väntan på att vinna erfarenhet om detta kommer antalet

mässkvällar att reduceras till cirka 5 per säsong. Mer information hittar du på Facebook GSGBG mässen

Våren 2023 är Öppen mäss inplanerad enligt följande

Torsdag 2 februari	Föredrag om FömedC och sjukvårdsfunktionens utveckling
Torsdag 9 mars	Föredrag om amfibiesystemets utveckling
Torsdag 23 mars	Historiskt föredrag kopplat till Göteborg 400 år
Torsdag 20 april	Föredrag genom Kamratföreningenssektionens försorg
Torsdag 11 maj	Föredrag genom reservofficerarnas försorg

KA Kamratföreningars träff i Göteborg 2–4 september

Fredagen den 2 september var det dags för kamratföreningssektionen att stå värd för den ”årliga” återträffen för f.d. kollegor från samtliga KA-regementen.

Det var en efterlängtd återträff. P.g.a. pandemin så har det inte varit någon återträff sedan hösten 2019.

Klockan 1500 var det ”inryckning” utanför kasern C, (Marinens Sjukvårdsskola, ett känt ställe för de flesta). Amf4 ställde upp med logement vilket möjliggjorde övernattnin för nästan samtliga 135 deltagare. Detta innebar att ineliggande vpl.-kull fick en helg ute i fält.

Från KA1 dök 35 nyfikna upp, från KA2 anmälde sig 35 förväntningsfulla, från KA3 var det 35 intresserade och från KA4 var det 25 som agerade värdar. Dessvärre fanns ingen representation från KA5 närvarande, då vi inte lyckats nå dem med inbjudan.

Efter inryckning och fördelning av logement samt utdelning av sängkläder var det dags för samling utanför RegOff-mässen. Här var baren öppen och solen strålade i kapp med gamla vänner och minnen. C Amf4, Öv. Herlitz, höll ett uppskattat tal och nämnde betydelsen av traditioner och glädjen över att kåren är på tillväxt. Efter tal och lite mingel var det en kort promenad till St. Oset. Där intog vi en god middag och provade att sjunga

Några av deltagarna.
Foto: Anders Berntsson

Gruppfoto framför Parloiren på Käsö. Foto: Anders Berntsson

snavsvisor i syfte att kontrollera att alla kunde sin sak inför lördagens middag; repetition är kunskapens moder som alla vet. Efter middagen var baren på RegOff mässen öppen dit många sökte sig innan logementet.

Lördag morgon inleddes med uppskattat besök på Oskar II:s fort och traditions huset med bra guidning och intressanta historier. Värdet var fantastiskt och det var nästan så man kunde skönja Danmark uppe från berget, – åtminstone sa jag det till några från KA2!

Efter lunchen bar det i väg ut till Käsö med hjälp av passagerarfärja.

Väl på Käsö så var det uppställning vid flaggstången, indelning till förläggning samt lite kommendantur.

Besökarna delades in i tre grupper baserad på mobilitet för guidning runt ön och under närmare två timmar guidades besökarna runt på Käsö och fick såväl fakta som skrönor. Efter guidningen bjöds det på kaffe och kaka i trädgården och sen gavs det lite utrymme för egen tid vilket var uppskattat. Här fanns möjlighet till dopp i havet med efterföljande bastu vilket

utnyttjades av några friskusar.

Kl 1900 var det uppdukat för klassisk skaldjursbuffé i matsalen, och den gick inte av för hackor, här fanns gott om räkor, havskräftor och krabba samt musslor med olika tillbehör. Snavsvisorna rungade i matsalen och middagen avslutades med en sällsamt lustig historia om 4,52 m långkalsong, berättad av H-G Olsson på ett mycket inlevelsefullt sätt.

Ett uppskattat inslag var att vi senarelade frukosten på söndag morgon till 0800, efter frukosten fanns det tid för lite egen kontemplation och besöket på Käsö avslutades med gruppfoto framför Parloiren.

Det blev stort kramkalas i ÖHG där bussar stod och väntade på att ta våra gäster tillbaka till respektive ställe och det är nu bestämt att stafettpinnen går vidare till KA5's kamratförening som vi nu fått kontakt med och som skall anordna nästa års besök i början på september i Härnösand.

ANDERS BERTSSON

Tillställningar under 2023

21 jan	Holkens återkomst
16 mars	S:t Patricks day
21 mars	GS GBG årsmöte
20 april	Kamratsektionens årsmöte
3 juni	Vårbal
7 okt	Skaldjursfest
11 nov	Höstmöte GS GBG
15 dec	Subbarnas Lille jul

Mässbesök

Har du försvarsmaktens legitimation eller hemvärnslegitimation kompletterat med giltig personlig legitimation behöver du inte föranmäla ditt besök. Bil får införas på området.

Övriga som via förening återfinns på ”lista” föranmäler sitt besök via goteborg-besok@mil.se. Uppge namn, personnummer och att du vill besöka Öppen mässen. Du får vändande svar när ditt besök är godkänt.

Älvsborgs amfibieregemente tilldelning av nytt förbandstecken

I härligt sensommarväder den 26 augusti tilldelades Amf 4 sin nya regementsfana. Till vår stora glädje var det HKH Kronprinsessan Victoria som överlämnade fanan till en mycket stolt regementschef, överste Fredrik Herlitz.

Då det var kronprinsessan som invigde regementet knappt ett år tidigare kändes det extra hedersamt att få denna uppmärksamhet. Med vid ceremonin var också tillförordnad landshövding Lisbeth Schultze. Marinens musikkår spelade fantastiskt och gav ceremonin en värdig inramning.

Överlämnandet skedde i samband med att den första Garnisonens dag genomfördes på vårt återetablerade förband. Efter överlämnandet blev det en mycket uppskattad rundvandring av Kronprinsessan på de olika stationerna som hade förberetts på garnisonsområdet.

Den nya fanan är ritad av Henrik Dahlström och följer traditionen vad avser utseendet på tidigare fälttecken för KA- amfibieregementen. Tillverkningen av fanan har skett i samarbete med Armémuseum och Föreningen Hantverkets Vänner på Djurgården. Arbetet tog 2500 timmar av handsömnad.

Älvsborgs amfibieregementes fana utgår från artilleriets röda färg, i mitten två korslagda eldrör under den kungliga kronan och en flammande granat och vågor som visar vår tillhörighet med gamla kustartilleriet och nuvarande amfibiekår. I övre hörnet skådas Göteborgs stadsvapen, Göta lejon med draget svärd bärande Svea rikets sköld. En symbol som visar vikten av försvaret av Göteborg, vår kust och vårt land som staden erhöll för över 400 år sedan.

Det första fälttecknet, med det utseende som vi känner det, fastställdes 1944 och överlämnades av HMK Gustav V till dåvarande chefen för Göteborgs kustartilleriförsvar och chef för Kungl. Älvsborgs Kustartilleriregemente, öv Rudolf Kolmodin, vid en ceremoni på Stockholms slott den 6 juni 1945.

Denna fana användes fram till 1995 då regementet mottog sitt andra fälttecken och finns nu att beskåda på Älvsborgsmässen.

På uppdrag av HMK Carl XVI Gustav, överlämnade dåvarande Marinchefen, Viceamiral Peter Nordbeck, vårt andra förbandstecken i samband med

Amf 4ny fälttecken. Design: Henrik Dahlström/Grafisk produktion

att KA 4 gick på sitt högvaktspass vid slotten. Vid detta tillfälle deltog understrecknad som löjtnant..

Denna fana användes fram till Amf4 nedläggning 2005. Fanan är förnärvarande inlämnad på lagning då tidens tand, solljus och starka vindar satt sina spår. Tanken är att även denna skall förvaras på regementet.

Som avslutning skall jag citera några rader ur kronprinsessans tal som väl passar in på den känsla och inställning vi alla har på "nya-gamla" Älvsborgs amfibieregemente!

I samtal med stor som liten – vilken succé!
Foto: Maja Hansson /Försvarsmakten

Foto: Maja Hansson/Försvarsmakten

"Jag kommer nu att tilldela Er denna fana. Denna symbol binder er samman med generationer före er och ska inspirera kommande generationer. För den med stolthet och låt den påminna Er om vikten av Er uppgift, att försvara våra värden, vårt land och dess invånare. Ni skall i alla skiften ära och hedra den."

**MATS AFZELIUS
AMF 4 STAB**

Firandet av Marinen 500 år i Göteborg

Historisk bakgrund

Under 1500-talet skedde förändringar som påverkade den marina arenan i östersjöområdet. Handeln och sjöfarten ökade och sjöröveri var ett utbrett problem.

Det land som hade kontroll och makt över Östersjön var det land som hade kontroll över handeln. Den danske kungen Kristian II erövrade Stockholm med sin flotta 1520 för att stärka sin position och kunna kontrollera handeln. Det krävdes en egen svensk flotta för att kunna befria Stockholm och därmed minska danskarnas dominans i Östersjön.

År 1522 föddes den svenska flottan, närmare bestämt den 7 juni då det leverades tio bestyckade fartyg, Sveriges första örlogsfartyg, från Hansastaden Lübeck till Gustav Vasa. Dessa leverades vid Slätbaken utanför Söderköping och den svenska Marinen var därmed född. Så småningom utvecklades även ett fast kustförsvar där flottan och kustartilleriet tillsammans utgjorde det viktiga skyddet av Sveriges kust och sjöterritorium.

Femhundra år senare är betydelsen av havet och den svenska marinen minst lika stor som när den bildades.

Genomförandet i stort

Inledningsvis invigdes jubileumsåret officiellt under Marinstridsdagarna i Karlskrona vecka 4, därefter tog de publika evenemang sin början i maj och löpte under sommarhalvåret, slutligen avslutades firandet i september månad. Det genomfördes hamnbesök 13-14 maj i Kalmar, 20-21 maj i Härnösand, 26-28 augusti i Göteborg och 23-24 september i Malmö. Ett örlogsbesök genomfördes 27-29 maj i Lübeck med skonertdivisionen för att manifestera ursprunget för marinens första örlogsfartyg.

Marinen 500 år Göteborg

Under Marinen 500 år i Göteborg var huvudfokus marin försvarsupplysning och en manifestation av att Marinen åter har ständigt närvaro på Västkusten.

De som besökte oss erhöll en ökad kunskap om Amfibiekåren, Marinen och Försvarsmakten. Vidare erhöll besökarna en god inblick i hur det är att jobba eller att göra värnplikt i Marinen.

Genomförandet per plats Marinfest

-25/8 genomfördes en Marinfest med mat och musik för all personal anställd i Marinen inom Göteborgs garnison.

Fanöverlämning

- 26/8 erhöll Älvsborgs amfibieregemente sin fana av H.K.H Kronprinsessan Victoria. Efter ceremonin genomfördes Garnisonens dag på Käringberget dit anhöriga bjöds in att delta. De förband och den verksamhet vilken bedrivs inom Göteborgs garnison visades upp.

Minnessten

- 27/8 invigde Marinchefen en minnessten vid Klippan. Innan avtäckningen genomfördes en lunch för inbjudna ombord SS MARIEHOLM.

Avtäckningsceremonin genomfördes med; ceremoniel, fanborg, salut- och muskötskjutning, Marinens Musikkår, fanvakt och inbjudna gäster. På kvällen genomfördes en tillställning för inbjudna gäster ombord SS MARIEHOLM.

Foto: Maja Hansson/Försvarsmakten

-27/8 och 28/8 genomfördes två parallella evenemang på Gustav Adolfs torg och på Stigbergskajen.

Gustav Adolfs torg

Genomförandet var upplagt som en föreläsning av Marinen från förr till nu. Det var ca 50 personer som arbetade på eventet i olika stationer. Det genomfördes marsch med två musikkåreer under lördag respektive söndag med fem minuters mellanrum för musikkåreerna, vilket avslutades med en gemensam stående spelning.

Stationer

- Upptäck Marinens historia, utställning i tält och tv.
- Mat i Marinen, kokcontainer och tält. Marinens intendenturskola föreläste matlagning.
- Fys i Marinen, olika fysiska prova-på-moment.
- Marinteknik, utställning/föreläsning av fartygs-, motor- och vapenmodeller.
- Uppvisning VR, hur ser det ut inombords på Marinens fartyg och båtar.
- Infostation, information om Försvarsmakten och marinen.

Gustav Adolfs torg. Foto: Ditte Boysen Ruge/Försvarsmakten

- Prova-på-materiel, varierande materiel att prova på.
- Minimarinen, lekfyllda upptäckter och prova på för barn.
- Uppställd stridsbåt 90.
- Uppställt fordon med en gruppbat på släp.
- Plikt och provningsverket föreläste egen verksamhet i tält.
- Lastbil med radar, visades upp från SAAB.

Stigbergskajen

Genomförandet var upplagt som en föreläsning av Marinen med fartyg till kaj och uppvisningar i älven samt på kajen.

Foto: Ditte Boysen Ruge/Försvarsmakten

Föreläsningar/uppvisningar

- Musik - Musikkår
- Dykning - 44.Röjdykardivisionen
- Eskortering av fartyg - 17.Bevakningsbåtkompaniet
- Bordning av fartyg - 17.Bevakningsbåtkompaniet
- Marin EOD (kvalificerad ammunition- och minröjning) - 44.Röjdykardivisionen
- Stängning - Musikkår

Summa summarum, ett mycket lyckat och uppskattat evenemang av både besökare och personal.

FÖRVALTARE MARTIN LUND

Ordföranden har ordet

Corona verkar gå mot ett normal-tillstånd, som vi kan leva med. Det innebär för kamratföreningen att vi kommit igång med full verksamhet och fyller vår föreläsningssal. Intresset är stort då kunskaper runt försvar, hotbild och Ukraina plötsligt har blivit en del av allmänutbildningen.

Och vår restaurang fungerar nu väl.

Under hösten har vi haft flera mycket intressanta föreläsningar. Först ut var Brigadgeneralen Anders Cardell, som var förste chef för Archerförbandet i Boden. Han har sedan i 7 år varit chef för Armésektionen på FMV, som ansvarar för uppköp av materiel till armen. Han talade väl om drönare, långräckviddigt artilleri mm. Han har dessutom deltagit i utredningar åt Krigsvetenskapsakademien. Där föreslår man minst 5 brigader i armen.

Han ansåg att Archer inte är färdigt som system, och att vi dessutom kan avstå alltför få pjäser.

Sverige bör därför skänka andra system.

I november hade vi Lars och Lena Wilderäng på besök. Lars talade runt den ingående kunskap han har om striderna, och vad som kan ske på sikt. Han bedömde att Ukraina med 50 % sannolikhet kan lyckas återta hela

Ukraina. Han menade att moral och stridsförmåga i Ryssland är mycket låg. Dessutom ansåg han att deras kryssningsmissiler nära nog är slut.

Lena – som tillika är en känd äventyrare som bl. a. bestigit Elbrus två gånger och paddlat kajak i Arktis – är även deltidsbrandman. Som sådan har hon samlat pengar till elva ambulanser och räddningsfordon och förmedlat dem. Hon talar såväl ryska som ukrainska och har därför frivilligt tjänstgjort i räddningstjänsten vid fronten i Ukraina. Hon tryckte på betydelsen av minröjningsförmåga.

Lars och Lena gjorde starkt intryck och har båda stor del i den starka solidaritet som vi Sverige känner för Ukraina. Tack!

Föreningen har haft en resa till Gotland. Den var mycket intressant, och känslan är att man där starkt känner av det försämrade världsläget och hotet mot ön. De har ett imponerande museum som väl belyste öns militära betydelse förr, nu och framåt.

Det har dessutom varit en mycket uppskattad resa till Rom. Noterbart är att förre majoren vid I 15 – nuvarande ambassadören i Rom – Jan Björklund ställde upp som värd vid flera tillfällen.

Nu fortsätter vi med intressanta programpunkter. I januari kommer den från TV kände överstelöjtnanten Joakim Paasikivi och talar om hur han ser på

striderna i Ukraina, och vilka lärdomar vi kan dra av dessa. Då blir det fullt hus igen!

Vi tror dessutom att vi under våren får Överste Peter Hederstedt – chefen för militärregion väst – som talare. Det blir spännande då ju stora förändringar förväntas ske såväl militärt som i vår civila beredskap. Hur kan hemvärnet tänkas utvecklas?

Sammanfattningsvis upplever vi att kamratföreningen och vår verksamhet är relevant och ligger väl i tiden.

Vi kan konstatera att kasern 3 står tom sedan ICA flyttat ut. Här kan det vara intressanta att fundera över om denna kan användas som förläggning av förband som övar på Bråt. Den kanske rent av kan köpas tillbaka av Försvarsmakten?

SVANTE BERGH
ORDFÖRANDE

Handboll

Lag	Spel	Vunna	Oavg	Förl	Sa poäng
I 15	12	11	0	1	22
Elfsborg	12	10	11	1	21
Kinna	11	7	1	3	15
Norrby	13	6	2	5	14
Posten	12	5	2	5	12
Borås IK	11	4	1	6	9
KFUM	11	4	0	7	8
IOGT	11	3	1	7	7
Knallarna	12	3	0	9	6
Teknis	11	1	0	10	2

Sportsidan på Borås Tidning lörd 26 jan 1946.

Befälet på Älvsborgs Regementes handbollslag var ett av stadens främsta. I Borås serien Handboll under 40, 50 talet

Träningen skedde i gymnastiksalen på I 15

Även Göteborgarna var med vid bygget av kasernerna i Borås

1911 började i Borås den dittills största byggnationen i stadens historia i samband med att regementet flyttade från Fristad till staden Borås. Även några Göteborgare var med vid fullbordandet av I 15, samt företag från Stockholm mm.

Saxat ur Borås Tidning de 6 oktober 1914.

Det var i juni 1910 som de tekniska undersökningarna för hela kasernetablissemmentet i det blivande kungliga Älvsborgs regemente tog sin början och de pågick men en del avbrott tills i mars 1911. Den 8 september samma år togs de första spadtagen i och för schaktning arbetena på den plats där kasernerna nu resa sig upp mot skyn. Runt om fanns de skogsklädda bergknallarna, vilket givetvis berett stora svårigheter för grundläggingsarbetena. Man har sålunda måst fälla 791 träd och spränga bort 11 600 kbm berg hvarvid användts bortåt 7 ½ tons dynamit och borrhål gjorts till en sammanlagd längd af 9 600 löpmeter. Vid schaktningarna ha inalles ca 40 600 kbm jord bortfraktats. Grundläggningsarbetena som på entreprenad

utförts af Skånska Cementgjuteriet var fullbordat 1 dec 1912,

Sedan 8 juni hade hufudentreprenören, byggmästarefirman F O Peterson & Söner i Göteborg igångsatt sina arbeten hvilka bestått i de många större och mindre husens uppförande och inredning.

Några siffror beträffande de vid det omfattande byggnadsarbetet använda materialen torde förtjäna att nämnas. Allt som allt ankommo till arbetsplat-

sen 2 260 järnvägsvagnar lastade med byggnadsmaterial af olika slag järnbalkar 1.200 tons, cement 19.700 st säckar, makadam av diverse slag 15.000 kbm, tegel 6 mill st o.s.v. Antalet glasrutor i hela etablissemmentet är 57.165 st.

Detta lite historia från byggandet av kasernerna för I 15 i Borås.

(Forts i nästa nr)

LARS REHN

Boden

Boden är väl den stad som många av oss förknippar med Försvaret. Flera av officerare som tjänstgjort på vårt gamla I 15 började sin militära bana där eller tjänstgjorde ett antal år på Förbanden i Boden. Bl.a. vår ordförande Generalen Svante Berg, Översten Anders Kjellgren, Överstelöjtnanten Lars Bratt.

I tidningen "Kvällsstunden" skriver Stigbjörn Bergensten en berättelse som många inte känner till. Här kommer några korta sammandrag ur hans berättelse.

Boden var ända in på 1970-talet stängt för utlänningar. Man kunde få tillstånd att besöka staden mot att man dagligen anmälde sig till polisen. Intresset för fästningen var desto större bland skumma individer.

Den första som försökte var den förre löjtnanten i danska kustartilleriet Fredrikssen, som hade värvats av rysarna i Köpenhamn 1913. Han tog in

på ett pensionat i Boden och skickade brev till sin uppdragsgivare. Men breven togs om hand av polisen och löjtnanten avslöjades. Någon skada lär han inte ha gjort.

Värre var det för bröderna Hiukka från Tornedalen. De var anställda vid kustartilleriet vid artilleriregementet. När de fick påfallande gott om pengar riktades misstankarna mot dem. De greps strax innan andra världskriget bröt ut, men affären tystades ner.

Samtidigt började de så kallade Wandervögel vandra omkring i militära anläggningar, bland annat runt Boden. De var tyska ungdomar som gillar att vandra, men deras utflykter uppskattades inte alltid av myndigheterna.

De ryska sågfilarna var en annan grupp som inte gillades av säkerhetspolisen. De gick runt och erbjöd sig att slipa knivar och sågar. Men hade de också andra uppdrag? Det är oklart.

Den mest kända spionhistorien som berör Bodens fästning var den så kall-

ade Enbomsaffären. I februari 1952 greps Fritiof Enbom, tidigare journalist på den kommunistiska tidningen "Norrskensflamman". Han hade värvats redan 1943, påstod han. Sedan angav han sju medarbetare. En av dem frikändes direkt. De övriga sex kom i pressen att kallas Enbomsligan. Enbom hade samlat in upplysningar om Bodens fästning och sedan sålt dem till Sovjetunionen. Det visade sig senare att det mesta var offentliga handlingar som var och en kunde ta del av. Det han berättade visade sig vara renas falskarier. Han var en utpräglad mytoman. Han dömdes till livstids fängelse. Senare forskning har ifrågasatt om någon av de åtalade i Enbomsaffären egentligen hade begått något brott eftersom de uppenbarligen inte röjt några försvarshemligheter av vikt och röster har höjts för att processen var en rättsskandal.

LARS REHN

Kamratföreningens Gotlandsresa

Torsdagen 15 september redan kl 0530 åkte 20 deltagare fördelat på VW bussar från Borås till Nynäshamn för att ta färjan till Visby.

Framme ca 15,30 incheckning på hotellet och en stunds vila till Visby. Välkomstmiddagen kl 19,00. Samling i receptionen för gemensam promenad till Best Western Strand Hotel där vi möttes av fd. Brigadchefen vid IB 15 Överste Mats Ekeroth med hustru Ulla. Välkomstdrink och hurrande med sång för en 73-åring. Sedan god mat med god vätska till maten samt efterrätt.

Dag 2: Planerat och lovat besök på nya P 18 fick ställas in, de hade för mycket att göra?? Så det blev en sväng förbi utanför vakten. Åter till Visby för en rundvandring runt ringmuren, det blev 10 km sammanlagt. Efter lunchen ett besök på Gotlands museum där vi tittade på silverskatten mm. Därefter promenad till Almedalen där Lennart Ottosson höll ett inspirerande tal om varför man ska välja honom till "Någonting."

Dag 3: Gotlands Försvarsmuseum i Tingstäde armédelen. Övlt Mats Ekeroth höll en genomgång om museet, efter detta släpptes vi lösa i de olika byggnaderna. Mycket historia från P 18, A 7, Lv 2 och Ka 3. Vi fortsatte sedan till Lärbo kyrka som har varit ett krigssjukhus för koncentrationslägerfångar. Färja till Fårö och lunch, samt en tur på Bergmancenter. På hemvägen åkte vi förbi Blå Lagunen, som är ett gammalt kalkbrott och är känt för sitt blåa vatten.

Dag 4: Besök på Folhammar raukfält med över sex meter höga raukar. Vidare till Kattlunds museigård, som är en av Nordens bäst bevarade medeltida gårdar med anor från 1200 talet. Efter en liten rundtur tillbaka till Visby samt lunch. Lite fri tid i väntan på färjan till Oskarshamn. Restid med färjan ca 3 timmar. Kvällsmat ombord. Hemma i Borås ca 23.30. Tack Jan Andersson och Lennart Ottosson för en fin och välorganiserad resa.

**VID PENNAN "FÖDELSEBARNET"
JAN ÅKESSON**

Folkhammar raukfält.

Ringmuren.

Almedalen.

Museet.

Blå lagunen.

Kattlunds museigård.

Regementsmarschen 2022

För 15 gången ordnade Älvsborgs Regementes Kamratförening marschen mellan Fristad till f.d. Älvsborgs Regemente

Under pompa och ståt och fin marschmusik utav Fristad Hè Sextetten, samlades marsch deltagare, samt åskådare vid Fristads Folkhögskola för den årliga "Fristads Marschen". För Starten svarade som vanligt Irene Samuelsson med sina två medhjälpare.

Bataljonschefen tog som brukligt emot sina Hemvärnssoldater. I år liksom föregående år deltog Västgöta Ryttare med ett 20-tal både kvinnliga och manliga ryttare som förgyllde marschen. Ändamålet med vår marsch, är

Fristad orkester.

Färdiga för start.

att hedra de soldater som vid regementets flyttning från Fristad hed till Borås år 1914. Denna marsch har vi nu sedan år 2008 anordnat från den gamla till den nya förlägningsplatser, så även i år. Regnet höll sig undan så vädret var idealiskt och de 80 deltagande i marschen var nöjda med sin dag. Som brukligt fanns vätskestation under vägen.

Vid målet vankades ärtsoppa med tillbehör som lagats av Hemvärnets kockar. Irene Samuelsson stod för utdelningen. Åke Hell hade som vanligt dukat upp med bord och stolar utanför

"Laddatorpet." Föreningens vice ordförande, Jan Andersson, hänger den sedvanliga medaljen runt halsen på marsch deltagarna..

LARS REHN

Väntar på start.

Humor med bakslag!

Jag gjorde min grundutbildning vid Livkompaniet 1961 och vi hade Lt Hans Christian Schöön som plutonchef.

Vi avgudade Hans Christian och hans humor men vi märkte ibland att han kom till jobbet och var rejält bakis.

Då brukade han sätta in en sergeant på att utbilda oss den första timman på morgonen tills han själv "kommit i form".

En av dessa sergeanter fick ofta uppdraget att köra ett exercispass med plutonen. Denne sergeant var inte själv särskilt fysisk och när vi tränade språngmarsch så orkade han inte springa särskilt länge utan blev ofta på efterkälken. En dag under ett sådant exercispass bestämde vi oss för att skämta med vår sergeant genom att låtsas att vi inte hörde när han kommanderade –"Vanlig marsch!" Vem som kom på detta skämt får ni gissa er till!

Vi sprang helt enkelt vidare ner mot stallplan, ut genom stallgrinden och förbi idrottsplatsen utan vårt befäl. Vår sergeant syntes inte till och vi tyckte till en början att detta var väldigt roligt. Vi hade dock ingen plan för när och hur vi skulle avbryta skämtet och när vi sprang på vägen i höjd med Fältarbetsbarackerna var flera av oss i plutonen riktigt trötta.

I detta läge kommer vår sergeant på en cykel och ropar –"OK pojkar, vill ni springa så skall ni ta mig sjutton få springa!"- "Fortsätt framåt!".

Vi fick runda målboden i grusgropen och fortsätta springa tillbaka till kasern med vårt befäl på cykel men efter ett tag gav vi upp då vi var helt utmattade.

Sergeanten hade därefter en kort genomgång med plutonen om vad som var humor och vad som inte var humor. Inga hårda ord fälldes men vi gjorde aldrig om det igen.

Vår plutonchef Lt Schöön skrev som regel mycket knapphändiga dagsprogram och en dag stod exercis på programmet. På kolumnen för utrustning stod enbart stridssele, hjälm och vapen och inget mer.

Sagt och gjort. när Hans Christian kom ut ur befälsrummet och skulle ta emot plutonen i kompanikorridoren fick han se 30 befälselever helt näck sänar som på ovan nämnda utrustning. Vi hade varken skor eller uniform.

Vi hade väl tänkt att plutonchefen skulle skratta lite åt detta upptåg och sedan skulle vi bli beordrade att även ta på oss uniform och marschkängor. Men Hans Christian höll masken. Han rörde inte en min. Dageleven beordrades att lämna av och vår plutonchef

visiterade sin nakna pluton. Därefter gav han kommandot –"Befälsplutonen, på kaserngården mot flaggstängens på kanslihuset, med språng, gruppkolonner på stället!"

Det gick väl an att springa barfota ner för de två trapporna men ute i gruset på kaserngården var det inte längre särskilt kul. Vi fick inte trippa på tå utan skulle sätta i hälen i backen med kraft vilket gjorde fruktansvärt ont på alla vassa småstenar och vi bara hoppades att löjtnanten skulle avbryta exercisen så vi fick återvända till luckan. Men inte. Vi fick marschera helt nakna ut på kaserngården och förbi kanslihuset vars fönster snart fylldes med nyfikna stabsofficerare och storögda kontorsdamer vilka alla fick sig ett gott skratt. Först då, när flera av oss i plutonen hade tårar i ögonen av smärtan från våra fötter förklarade löjtnanten att dagens exercispass var över och att vi kunde återvända och förbereda oss för dagens nästa övning. Vi ångrade oss bittert.

Den gången lärde vi oss två saker: a) Att inte skämta med löjtnanter och b) att uppskatta att ha marschskor på sig.

Varken vi eller vår löjtnant nämnde händelsen efteråt med ett enda ord.

LENNART LINDEN

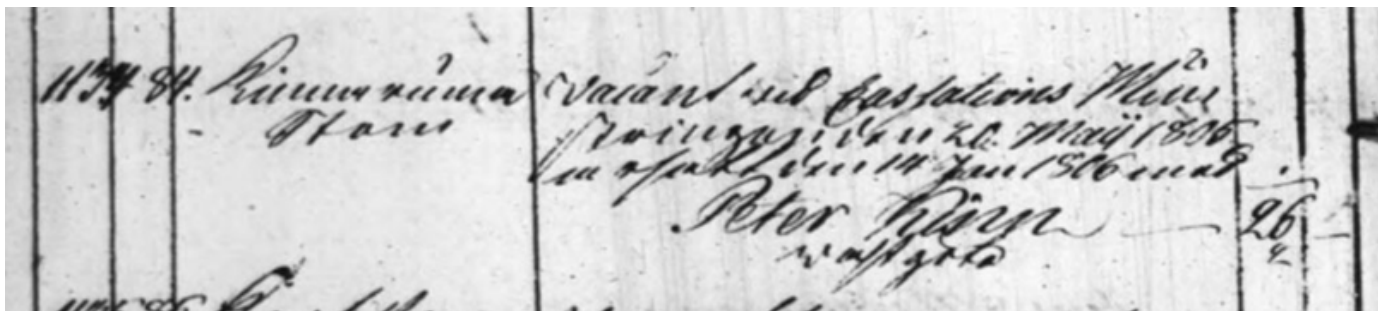

Bild: från www.ra.se. Petter Kind antas som soldat.

Petter Kind tjänar Älvsborgs regemente under fyra krig (del 3 av 3)

Häromdagen ringde min syssling och den tidigare kaptenen vid I 15 och Älvsborgsgruppen Morgan Johansson och frågade om vi inte skulle skriva några rader om vår gemensamma anfader jägarsoldaten 1134 Petter Kind som var indelt soldat i Kinnarumma socken. Här kommer berättelsen uppdelad på några nummer av Älvsborgaren.

MATTIAS ÅBOM

Ättling till Petter Kind, tidigare kapten och Hv. Insatskompanichef
mattias@minarotter.nu

Denna berättelse handlar om Älvsborgs regemente, dess befäl, manskap och jägarsoldat 1134 Petter Kind och hans deltagande i fyra krig under sju dramatiska krigsår i Norden och ute i Europa under åren 1807–1814.

Älvsborgs jägare i full strid Älvsborgarna kommer hem

Den 14 oktober 1807 kom Älvsborgsbataljonen hem och Petter Kind och hans kamrater fick åter omfamna sina fruar och barn hemma vid soldattorpen. En del av dem kom aldrig hem, några kom hem haltandes och några kom hem efter fångenskapen. Gustav IV Adolfs krig mot Napoleon varade från 1805 till 1810. Den 6 Januari 1810 slöts freden med Frankrike i Paris. Sverige återfick Pommern men måste ansluta sig till kontinentalsystemet. Efter oktober 1807 skedde inga stridigheter i detta krig.

Älvsborgsbataljonens förluster i Pommern 1807

Officerare

2 döda i strid
1 dog av sjukdom
2 krigsfångar

Underofficerare

1 dog av sjukdom
2 krigsfångar

Soldater

60 döda i strid
34 döda genom sjukdom
Ca 80 soldater blev krigsfångar

Petter Kind hemma i Kinnarumma När Petter Kind kom hem till Snärjeslätt i Kinnarumma så möttes han av sin fru Catharina Pehrsson som då var 26 år gammal. Petter fick återse deras yngsta barn Peter som var nyfödd när han åkte och sonen Anders som nu var 2,5 år gammal. Fyra dagar innan Petter och bataljonen kom till Svenljunga fyllde Petter 27 år.

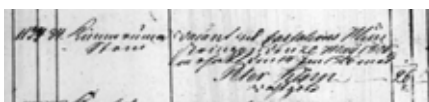
Petter och Catharinas liv hade definitivt sina utmaningar i Snärjeslätt. De kom att få 9 barn varav tre barn dog unga i soldattorpet. Petter skulle tjäna som jägarsoldat under ytterligare tre krig. 1824 miste de sonen Elias åtta månader gammal och dottern Christina som dog i "andtäppa" när hon var 2,5 år gammal. Sonen Gustaf dog på juldagen 1830, 14,9 år gammal av "blodstörtning".

Redan efter några månader efter hemkomsten var det dags för nästa krig. Danmark hade förklarat krig mot Sverige. Dansken ville ta Skåne tillsammans med Napoleon. Älvsborgs regemente och Petter Kind fick order att ta sig till Göteborg för nya strapasser.

Petter Kinds fortsatta liv och gärning

Kriget mot Danmark-Norge 1808-1809

Petter Kind deltar i kriget mot Danmark-Norge. Han deltar vid mönst-

Notering om Petter Kind i mönstringsrullan vid hans avsked (Bild från www.arkivdigital.se)

ringen i Hästskede Bohuslän 1808-07-20. Han är kommenderad till Göteborg 1809 "Com å Gborg". Han var då 27 år gammal.

Karl Johan krig mot Napoleon 1813-1814

Petter Kind deltar i Karl Johan krig mot Napoleon. Han deltar vid mönstringen i Göteborg 1813-03-01. Det står att han gör tjänst vid "jägerne". Han ingår då i 2a Jägardivisionen vid Älvsborgs regemente. Han var då 32 år gammal.

Kampanjen mot Norge 1814

Petter Kind deltar i kampanjen mot Norge som jägarsoldat i Sveriges sista krig.

Pensionering

1836-07-13 får han avsked med goda vitsord och blir gratialist med pension från Vadstenas krigsmannakassa. I mönstringsrullan noteras det om Petter: "Tjent Wäl, bevistat 4 fälttåg, anmäls nu vid avskeds fändet till underhåll". Petter var soldat i 30 1/2 år. Han var 55 år gammal vid pensioneringen. Tre månader efter att han blev gratialist blir han som alla tidigare soldater tvungna att lämna sitt soldattorp till nästa soldat och hans familj. Familjen flyttade då till Hultsbacken backstuga under Kinnarumma Stom. Sonen Lars Peter noteras som bräcklig, svagsint och fattighjon som vuxen. Pappa Petter och sonen Lars Peter bor tillsammans i backstugan efter Petters pensionering. Sonen Peter dör den 30 december 1890 två dagar efter sin 72-årsdag.

Petter Kind dog 1861-10-19 i Hultsbacken backstuga när han var 81 år gammal av åldersbräcklighet. Han begravdes 1861-11-03 i Kinnarumma. Hans fru Catharina Pehrsson dog 1847-06-05, 14 år före honom.

”95-5”

= ”Singapore ligger både nära säkerhetsrelaterade orsaker och innebär påverkansmöjligheter”

Tredje ”95-5:an” i denna intervjuserie är nu Johan Strömsäter, CEO The Canadian International School in Singapore och reservofficerare.

Pierre: Känner du igen dig som 95-5:a?

Johan: Nu när du berättar om det så – ja, absolut! (Se fakta om 95-5).

Pierre: Hur menar du?

Johan: Tja, jag har faktiskt inte tjänstgjort som inkallad reservofficer sedan 1987. Men här i sydostasien, och givetvis genom min karriär inom internationella skolor, så är å andra sidan både säkerhetsrelaterade orsaker och påverkansmöjligheter högst påtagliga. Här har nog min reservofficersutbildning varit en tillgång för att förstå och antagligen kunnat verka för säkerhetsfrågor direkt och indirekt.

Singapore – en viktig plats för säkerhetsfrågan

Pierre: Du är CEO på the Canadian International School, kan du säga något om situationen i Singapore idag mht till säkerhet?

Johan: Singapore har alltid haft en unik ställning genom sin naturliga mångkulturella koppling och närhet till inte minst Kina. Denna ställning kanske bara ökar i betydelse i takt med Kinas utveckling och den friktion som skapats mellan öst och väst. Det är en förhållandevis naturlig mötesplats mellan världens många kulturer och har ett ben i både den kinesiska kulturen med tanke på den stora andelen av befolkningen som har kinesisk bakgrund, men även ett ben i västerländsk kultur av historiska skäl. Singapore kan spela en viktig roll för att hitta lösningar i en alltmer spänd relation mellan väst och Kina.

Work Hard – Play Hard

Pierre: Hur skulle du vilja skatta din bakgrund som reservofficer?

Johan: Enkelt, det handlar om en unik möjlighet att inte bara utbildas utan faktiskt träna i att både ge och ta order. Och inte minst mötena med de spännande människor som jag mötte under reservofficersutbildningen och det kompisskap som bestått. Eftersom jag kommit att verka inom utbildning så vet jag att välkända universitet och skolor ofta bygger samma livslånga och diversifie-

rade kompisskap, vilket är en av deras stora fördelar. Och det är extra roligt att se och hålla kontakten med flera av mina RO-kollegor som utvecklats och kan återfinnas på spännande och inflytelserika positioner redan på det tidiga stadiet.

Pierre: Om du skall välja något lärdomar från reservofficersträningen?

Johan: Tydliga målbilder. Situationsanpassat ledarskap. Teamwork. Få med folk på vagnen. Work Hard – Play Hard. Dessa lärdomar har jag med mig från reservofficersutbildningen.

Pierre: Men lär man sig inte det på The Canadian International School?

Johan: Jodå, men jag hade inte förmånen att få gå här själv! Nu är barnen här på många vis ”Future Ready”. Försvarsmakten var ju en mycket mer homogen grupp. The Canadian International School i Singapore är en synnerligen mångkulturell plattform. Men generellt tycker jag att skolan idag är mer inriktad på att tillämpa kunskaper på samhällsrelaterade problem. Inte bara mata med kunskaper. Och detta är viktigt.

”HELA SAMHÄLLSKULTUREN ÄR ANNORLUNDA. HÄR RÅDER ETT KOLLEKTIVT OCH PATRIARKALISKT SYNSÄTT.”

Kravställning och studiero

Pierre: Ser du några skillnader gentemot svenska skolan?

Johan: För det första känner jag inte till svenska skolan tillräckligt väl för att ha en klar åsikt. Ett problem med svenska skolan är att lärarlöner är mycket låga vilket gör det svårare att locka till sig de bästa talangerna – en skola är aldrig bättre än kvaliteten på lärarna. Kravställning är betydelsefull – mycket betydelsefull. Om det inte finns en tydlighet så får det negativa återverkningar på elevernas välmåga. Försvarsmaktens träning runtkring disciplin och respekt. En stor utmaning i svenska skolor verkar vara studiero i klassrummet – om inte det finns så är det mycket utmanande att bedriva högkvalitativ utbildning. Bristen på

Johan Strömsäter, CEO The Canadian International School in Singapore och reservare

respekt och studiero verkar spegla några av de andra stora utmaningarna i Sverige idag.

Pierre: Individem – gruppen. Kan du säga något om det m h t Singapore?

Johan: Hela samhällskulturen är annorlunda. Här råder ett kollektivt och patriarkaliskt synsätt. Individem står tillbaka för kollektivet och man visar mycket respekt för människor i sin omgivning. Jag ser likheter med Schweiz där jag också bott och jobbat.

Min eventuella insats i ett NATO sammanhang

Pierre: Skulle du ha velat sätta dina ”chefer” på lite svensk militärtjänstgöring?

Johan: Nu läser de väl inte svenska men för vissa hade det nog varit vettigt och jag har ju haft ett helt gäng ”chefer” som snarare skulle ha varit ”ledare”.

Pierre: Skulle du kunna tänka dig att kunna göra någon nytta inom Försvarsmakten eller inom totalförsvaret? Ett svenskt medlemskap i Nato kräver bortåt 300 personer från Sverige.

Johan: Det är inte något jag tänker på dagligdags. Men om jag måste tänka ut något så känns det som att det skulle kunna vara i någon slags ledarskapsroll och har vana vid att förhandla och multikulturella situationer.

FAKTA OM JOHAN

Johan Strömsäter jobbar idag som CEO för the Canadian International School of Singapore. En mycket välrenommerad internationell skola som nyligen förvärvats av en kinesisk koncern. Johan har tillbringat många år i flera olika roller i som VD för skolverksamheter m.m. i Schweiz, Ungern, England och Singapore. Johan har sin akademiska bakgrund från Handels i Stockholm. Militärt RO i Flottan.

JOHAN STRÖMSÄTER

B POSTTIDNING
Returadress:
Garnionsenheten, Göteborgs garnison,
Box 5155, 426 05 V Frölunda

20558569

FÖRENINGEN FÖR GÖTEBORGS FÖRSVAR

Föreningen har sedan dess bildande 1912 haft som ändamål ”att under samverkan med militär eller annan myndighet stärka rikets försvar inom Göteborg och Västsverige”.

Föreningen anordnar försvars- och säkerhetspolitiska informationsmöten, seminarier och debatter där kvalificerade deltagare från politik, myndigheter och akademi bidrar. Som medlem får man den fristående försvarstidningen ”Vårt Försvar”.

För att bli medlem betalas medlemsavgiften på 200 kronor för ständigt medlemskap till föreningens bankgiro 5703-5263. Skicka samtidigt ett mejl till sekreterare@goteborgsforsvar.se med ditt namn, adress och telefonnummer.

FÖRENINGEN HAR EN EGEN HEMSIDA:

www.goteborgsforsvar.se Surfa in och ta del av vårt program med föreläsningar och annan information!

VÅRT FÖRSVAR

Oberoende tidskrift sedan 1890

Nr 3, Oktober 2022

Tidningen utkommer fyra gånger per år och innehåller många artiklar av stort värde för den som vill följa med i försvarsdebatten.

Återanvänd gärna tidningen genom att låta den hitta nya läsare.
Arbetsplatsens fikarum, släkting, pizzabutiken, frisören, idrottsklubben osv.